

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

на тему **ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ ЗАСОБАМИ
МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0358-а-з
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми
Мова і література (англійська)
Демченко Крістіна Григорівна

Керівник к.п.н., доц. Вавіліна С. Г.

Рецензент к.п.н., доц. Надточій Н. О.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології
Кафедра англійської філології
Освітній рівень магістр
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Освітньо-професійна програма Мова і література (англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____

« _____ » _____ 2020 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

ДЕМЧЕНКО КРИСТІНІ ГРИГОРІВНІ

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) «Формування професійної іншомовної компетентності майбутніх філологів засобами мультимедійних технологій»

керівник кваліфікаційної роботи (проекту) Вавіліна Світлана Геннадіївна
к.п.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «22» квітня 2019 року № 596-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) _____
9 січня 2020

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту) характеристика та особливості іншомовної компетентності; зміст методики з використанням мультимедійних технологій; вправи для підвищення іншомовної компетентності

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1) здійснити огляд теоретичних джерел; 2) розглянути поняття та структуру іншомовної компетентності; 3) розробити вправи для підвищення іншомовної компетентності ; 4) розглянути методики формування іншомовної компетентності з використанням мультимедійних технологій;

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Вавіліна С. Г., к.п.н., доц.	25.04.2019	25.04.2019
Розділ 1	Вавіліна С. Г., к.п.н., доц.	11.06.2019	11.06.2019
Розділ 2	Вавіліна С. Г., к.п.н., доц.	05.09.2019	05.09.2019
Висновки	Вавіліна С. Г., к.п.н., доц.	27.11.2019	27.11.2019

6. Дата видачі завдання 25.04.2019

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	травень 2019	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	травень 2019	виконано
3.	Написання вступу	червень 2019	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	серпень 2019	виконано
5.	Написання практичного розділу	вересень 2019	виконано
6.	Формулювання висновків	жовтень 2019	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	грудень 2019	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	січень 2020	виконано
9.	Захист	січень 2020	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

_____ (підпис) К. Г. Демченко
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту)

_____ (підпис) С. Г. Вавіліна
(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

_____ (підпис) М. В. Залужна
(ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 69 стор. та 60 джерел.

Об'єкт дослідження: процес формування іншомовної компетентності майбутніх філологів.

Мета роботи: педагогічна технологія впровадження мультимедійних технологій у процес формування іншомовної компетентності філологів.

Теоретико-методологічні засади: запровадження компетентнісного підходу в системі освіти (В. Байденко, Н. Бібік, В. Болотов, І. Зимня, Л. Карпова, О. Лебедев, В. Лозова, О. Овчарук, О. Пометун, М. Прадівлянний, Н. Селезньова, А. Хуторський, В. Шадріков) та впровадження мультимедійних технологій для формування іншомовної компетентності (Л. П. Маслак, Л. А. Сажко, Є. П. Тимченко, Т. М. Трофимішина, А. Ю. Чуфарлічева, О. О. Чевичелова, Д. Нанен, Р. Вонг, Р. Є. Мейєр, М. Пун).

Отримані результати: необхідність удосконалення процесу професійної іншомовної підготовки, проаналізовано потенціал мультимедійних технологій; уточнені принципи використання мультимедійних навчальних засобів у процесі професійної іншомовної підготовки майбутніх філологів.

Ключові слова: *компетентність, професійна іншомовна компетентність, мультимедійна навчальна презентація, педагогічна технологія, мультимедійні технології*

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ ЗАСОБАМИ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	5
1.1 Поняття та структура іншомовної компетентності.....	5
1.2 Принципи використання мультимедійних засобів навчання у професійній іншомовній підготовці майбутніх філологів.....	15
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ ЗАСОБАМИ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	31
2.1 Загальна характеристика методики формування іншомовної компетентності.....	31
2.2 Вправи з формування іншомовної компетентності за допомогою мультимедійних засобів.....	41
2.3 Ефективність формування методики іншомовної компетентності засобами мультимедійних технологій.....	57
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63

ВСТУП

Невід'ємною частиною сучасної мовної освіти стає оволодіння універсальними способами професійної діяльності; формування і розвиток іншомовної компетенції, дослідницьких умінь і навичок користуватися сучасними інформаційно-комунікаційними та мультимедійними технологіями в своїй професійній діяльності, здатності швидко реагувати на мінливі соціально-економічні умови. Відповідно до, вимог документів ЮНЕСКО, Міжнародної організації співробітництва і розвитку освіти, в яких наголошується про необхідність гуманітаризації вищої освіти, її технологічності, всебічності та варіативності. На сьогодні це стає можливим лише за умов упровадження сучасних ідей і технологій освіти, які вбирають новітні вітчизняні та зарубіжні педагогічні відкриття про активне навчання як пріоритетний принцип освітнього процесу, навчання з використанням інформаційних ресурсів, особистісно орієнтовані технології, що зосереджені на максимальній індивідуалізації навчання і створюють умови для саморозвитку і самовизначення.

Дослідженням застосування новітніх методів навчання та мультимедіа зокрема займаються такі українські та іноземні науковці, як Л. П. Маслак, Л. А. Сажко, Є. П. Тимченко, Т. М. Трофимішина, А. Ю. Чуфарлічева, О. О. Чевичелова, Д. Нанен, Р. Вонг, Р. Є. Мейер, М. Пун та інші. Навчання за допомогою мультимедіа, на думку цих вчених, встановлює, що оптимальне навчання відбувається тільки в тому випадку, коли вербальний і візуальний матеріал представлені синхронно.

Актуальність роботи полягає в вдосконаленні курсу навчання іноземної мови, тобто розробка нових підручників, навчальних посібників для студентів і викладачів, з використанням мультимедійних технологій та аудитивних професійних іншомовних текстів з урахуванням сучасного виробничого процесу; застосування інноваційних засобів і технологій при

проведенні занять; активне використання інформаційно-комунікаційних засобів (Інтернет ресурси).

Наукова новизна полягає у спробі власного дослідження виявлення користі від мультимедійних технологій для формування іншомовної компетентності.

Об'єктом дослідження є процес формування іншомовної компетентності майбутніх філологів.

Предметом дослідження є зміст і педагогічні технології упровадження мультимедійних технологій у процес формування професійної іншомовної компетентності майбутніх філологів.

Метою дослідження є теоретично розроблений й науково обґрунтований зміст і педагогічна технологія впровадження мультимедійних технологій у процес формування іншомовної компетентності філологів.

Для дослідження поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- 1) дати визначення наступним термінам: «компетентність», «іншомовна компетентність», «мультимедія», «мультимедійні ехнології»
- 2) дослідити дидактичний потенціал мультимедійних технологій, окреслити й обґрунтувати принципи їх використання у процесі формування професійної іншомовної компетентності майбутніх філологів.
- 3) експериментально перевірити ефективність методики впровадження мультимедійних технологій у процес формування іншомовної компетентності майбутніх філологів в університетах України, інтерпретувати результати експерименту.

Матеріалом дослідження є наукові педагогічні і психологічні праці, довідкових та енциклопедичних видань. Значний масив джерел становить педагогічна, психологічна література: монографії, дисертації та автореферати дисертацій, навчальні програми, довідково-бібліографічні видання. Окрема група об'єднує матеріали, опубліковані в періодичних виданнях (збірниках наукових праць, інформаційних збірниках). Використано також Інтернет-

ресурси, де ми відібрали 5 відеоматеріалів. Також, було створено 3 презентації за темами «Illnesses and their Treatment», «City», «Meals».

Методи дослідження. Дослідження здійснювалось на основі використання таких методів та прийомів: системно-структурний (здійснено теоретичний аналіз, порівняння, конкретизація, класифікація, систематизація, узагальнення друкованих джерел із досліджуваної проблеми); моделювання (з метою ефективної організації процесу формування професійної іншомовної компетентності майбутніх філологів засобами мультимедійних навчальних презентацій); емпіричні методи: спостереження, бесіда, анкетування, тестування, самооцінювання з метою визначення потенціалу застосування мультимедійних технологій у процесі формування іншомовної підготовки у майбутніх філологів; статистична обробка отриманих даних (з метою кількісного та якісного аналізу результатів експериментального навчання).

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання його результатів під час практичних занять з англійської мови.

Структура роботи: дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаної літератури.

У вступі подано загальні відомості про дану наукову працю, починаючи від умотивування теми, мети, завдань, актуальності дослідження, визначення об'єкту, предмету та структурування роботи. У першому розділі подаються загальні відомості про іншомовну компетентність та Теоритичні засади формування іншомовної компетентності як складової частини професійної компетентності майбутніх філологів за допомогою мультимедійних технологій . Другий розділ містить власний аналіз та вправи з використанням мультимедійних технологій. У висновках подано узагальнені результати проведеної роботи.

Загальна кількість сторінок 73, кількість використаних джерел 60.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ ПРОФЕСІЙНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ ЗАСОБАМИ
МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

1.1 Поняття та структура іншомовної компетентності

Іншомовна компетентність сама по собі є складним інтегративним утворенням, виступає як елемент процесуальної системи реалізації засвоєних знань, умінь і навичок у галузі іноземних мов. Засвоєння лінгвістичних конструкцій іноземної мови проходить в умовах штучно створеного полікультурного середовища, що, з одного боку ускладнює завдання формування мовних навичок, а з іншого – дозволяє моделювати зміст цього процесу з урахуванням домінування функціональних цілей і задач. Перші згадки даного терміну відносяться до початку сімнадцятого століття, а з початку ХХ століття він уживається досить широко і входить до великої кількості словників. Ще в кінці ХІХ – початку ХХ ст. у вітчизняній філософії отримали розвиток ідеї про належну моральну поведінку людини, яка втілюється у вільній, творчій діяльності. Для цього необхідно, щоб у процесі виховання і освіти у людині були розвинені необхідні моральні якості: чесність, справедливість, а також високий рівень професійних якостей, почуття обов'язку і відповідальності тощо (Н. Бердяєв, С. Булгаков, І. Ільїн, Г. Флоровський). Але, перш за все слід розділити два ключових поняття: «компетентність» та «компетенція». На перший погляд, обидва слова тотожні, та, насправді, це не зовсім так. Словник іншомовних слів дає наступне визначення цих термінів: «компетентність» – поінформованість, обізнаність, авторитетність. В свою чергу, «компетенція» – (від

лат.competentia, від competo – взаємно прагну, відповідаю, підходжу) – це коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи; коло питань, в яких дана особа має певні повноваження, знання, досвід [Ратнер 2005, с. 87].

Аналіз наукової літератури свідчить про те, що саме поняття «компетентнісна освіта» виникла в США в процесі вивчення досвіду роботи педагогів. Засноване на кращому практичному досвіді, воно стало результатом численних спроб проаналізувати концептуальну освіту, провідною метою якої є: навчити студентів оволодівати всіма видами компетентностей під час виконання тих або інших завдань, що містять крім стандартних навичок (читання, письмо, орфографію й рахування), ще й вміння самостійного пошуку інформації, необхідної для досягнення мети (таку інформацію частіше треба було здобувати в процесі безпосереднього спостереження або спілкування з людьми, аніж шляхом читання книжок), винахідливість, уміння переконувати, керувати (лідерство) тощо. Слід відзначити, що стимулом для широкого використання компетентнісного підходу в світі стали вимоги бізнесу й підприємництва. Сучасні працедавці в більшості країн, як правило, не мають претензій до рівня технічних знань випускників вищих навчальних закладів, проте вони часто зауважують, що у випускників немає впевненості й досвіду в процесі інтеграції і застосуванні знань під час прийняття рішень. Саме тому допомогти навчитися знаходити правильні рішення в конкретних ситуаціях: навчальних, життєвих, потім – професійних – є сьогодні одним із провідних завдань освіти [Бібік 2004, с. 47].

Остаточо утвердилося в освітньому середовищі поняття «компетентність» в 60–70-х рр. минулого століття: спочатку Р. Уайтом у його роботі «Переоцінка мотивації: концепція компетентності» який розглядав дане поняття стосовно мовознавства.

В широкому розумінні, «компетентність» - означає відповідність спеціаліста вимогам, які висуваються, встановленим критеріям та стандартам

у відповідних областях діяльності та при вирішенні конкретного типу завдань; володіння необхідними активними знаннями, здатність впевнено домагатися результатів і володіти ситуацією. Компетентність включає необхідну суму знань, умінь та навичок, що визначають діяльність, спілкування та особистість спеціаліста [Кирмайер 1994, с. 192].

За іншими джерелами, під компетентністю розуміють також рівень освіченості спеціаліста, достатній для самоосвіти і самостійного вирішення виникаючих при цьому проблем і визначення особистісної позиції.

Отже, як справедливо стверджує Мільруд, компетентність можна представити в якості комплексу компетенцій, що визначається як особистісний ресурс спеціаліста та забезпечує можливість його ефективної взаємодії з навколишнім світом в тій чи іншій області професійної діяльності [Мильруд 2004, с. 70].

Його думку підтримує Єпіхіна Н.О., яка говорить, що «компетентність» – це володіння компетенцією, знаннями, що дають змогу судити про щось; якість людини, яка володіє всесторонніми знаннями в окремій галузі і думка якого є вагомою, авторитетною. [Єпіхіна 2001, с. 8]

Діяльність людини, зокрема засвоєння нею будь-яких знань, умінь і навичок, складається з конкретних дій, операцій [Куца 2019]. Таким чином, під компетентністю людини науковці розуміють спеціальним шляхом структуровані системи знань, умінь, навичок і ставлень, що набуваються у процесі підготовки. Ці системи дають змогу визначати, тобто ідентифікувати, і розв'язувати незалежно від контексту (від ситуації) проблеми, що є характерними для певної сфери діяльності [Калінін 2005, с. 22]. Інакше кажучи, знання фахівця як рівень його обізнаності щодо певних професійних проблем стають усвідомленими й реалізуються у вигляді умінь і навичок здійснення певних професійних функцій, що пов'язано з сформованим позитивним ставленням до них. Міжнародна комісія Ради Європи в своїх документах розглядає поняття компетентності як загальні, або ключові, вміння, базові вміння, фундаментальні шляхи навчання, ключові кваліфікації,

кроснавчальні вміння або навички, ключові уявлення, опори, або опорні знання [Mayer 2010б, с. 31]. Експерти країн Європейського Союзу визначають поняття компетентностей як: здатність ефективно і творчо застосовувати знання та вміння в міжособистісних відносинах – ситуаціях, що передбачають взаємодію з іншими людьми в соціальному контексті і в професійних ситуаціях [Mayer 2010б, с. 31].

У березні 2000 року на засіданні в Лісабоні Європейською Радою були окреслені основні напрямки економічного, наукового і соціального розвитку для країн Європейської Спільноти. Результатом чотирирічної роботи в цьому напрямку стало рішення планомірно підвищувати рівень освіченості громадян за рахунок формування в них фундаментальних умінь, які необхідні та є достатніми для ефективної життєдіяльності в сучасному інформаційному суспільстві. У світлі цього, Європейська Комісія Генерального Директорату з питань освіти і культури «Освіта і навчання 2010» у листопаді 2004 року на засіданні групи Б, присвяченому проблемі: «Ключові компетенції: ключові компетенції у процесі неперервного самонавчання. Європейські рекомендації», визначила перелік провідних умінь, які є необхідними для сучасного європейця. Вони отримали назву ключових компетенцій (компетентностей) [CFLRTCC 2011, с. 28]: спілкування рідною мовою; спілкування іноземними мовами; математична обізнаність і компетенція у природничих і технічних науках; інформаційна компетенція; міжособистісна, міжкультурна, соціальна і громадянська компетенції; культурно-творчого самовираження; вміння навчатися; адаптивність і мобільність.

Ключові компетентності – це змінний, багатофункціональний набір знань, умінь і ставлень, які потрібні усім індивідам для особистої реалізації й розвитку, соціальної інтеграції і працевлаштування. Ключові компетентності є важливими для таких сфер життя, як: особистісна реалізація і розвиток протягом життя (культурний капітал).

Сформовані компетентності людина використовує в різних соціальних та інших контекстах залежно від умов та потреб щодо здійснення різних видів діяльності. Компетентна людина застосовує ті стратегії, котрі, на її думку, є найприйнятнішими для виконання певних завдань, а управління власною діяльністю спричиняє підвищення або модифікації рівня компетентності людини. Отже, можна зробити висновок, що компетентність – це результативно-діяльнісна характеристика освіти, її нижня межа, а рівень компетентності – це рівень діяльності, необхідний і достатній для мінімальної успішності в отриманні передбачуваного результату [Демченко 2010, с. 20].

Теоретичні положення запровадження компетентнісного підходу в системі освіти розробляють В. Байденко, Н. Бібік, В. Болотов, І. Зимня, Л. Карпова, О. Лебедев, В. Лозова, О. Овчарук, О. Пометун, М. Прадівляний, Н. Селезньова, А. Хуторський, В. Шадріков.

На підставі аналізу публікацій і монографій зазначених вітчизняних та іноземних авторів можна стверджувати, що провідна роль запровадження компетентнісного підходу в системі вищої освіти вбачається в підсиленні її практичної орієнтації. Одним із шляхів оновлення змісту освіти та узгодження його з сучасними потребами, інтеграцією до європейського та світового освітнього простору є «орієнтація навчальних програм на набуття ключових компетентностей та на створення ефективних механізмів їх запровадження» [Нечаюк 2016, с. 131].

Сучасними дослідниками компетентнісний підхід розглядається з точки зору формування ієрархії компетентностей [Назаров 2003]: ключові компетентності (міжпредметні та надпредметні) – здатність людини здійснювати складні поліфункціональні, поліпредметні, культуродоцільні види діяльності, ефективно розв'язуючи актуальні індивідуальні та соціальні проблеми. Саме сформованість цих компетентностей дозволяє фахівцеві творчо підходити до реалізації професійних функцій, знаходити своє місце в суспільстві, само реалізовуватися тощо; загально-галузеві компетентності –

компетентності, які формуються впродовж засвоєння змісту тієї або іншої освітньої галузі під час навчання, професійної підготовки або безпосередньо під час здійснення професійної діяльності і які відбиваються в розумінні «способу існування» відповідної галузі – тобто, того місця, яке ця галузь займає в суспільстві, а також уміння застосовувати їх на практиці в межах культуродоцільної діяльності для розвитку індивідуальних та соціальних проблем; предметні компетентності – складова загально-галузевих компетентностей, які стосуються конкретного предмету, дисципліни, що забезпечують засвоєння конкретних, можливо вузько професійних знань, умінь і навичок здійснення професійних функцій. Разом з тим, ключові компетентності не складаються просто з набору предметних і галузевих компетентностей – вони інтегрують їх у складну структуру, в якій елементи пов'язані між собою різноманітними зв'язками та відношеннями [Riasati, Allahyar, Tan, 2012, с 26].

Таким чином, під поняттям «компетентнісний підхід» до професійної підготовки розуміємо спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток ключових, загально-галузевих і предметних компетентностей особистості. Результатом такого процесу буде формування загальної компетентності людини, що є сукупністю ключових компетентностей, інтегрованою характеристикою особистості, що дозволяє діяти творчо під час реалізації професійних функцій. Така характеристика має бути сформована в процесі професійної підготовки й містити знання, вміння, ставлення, досвід діяльності й поведінкові моделі особистості. Найголовніша специфіка застосування компетентнісного підходу до професійної підготовки майбутнього фахівця полягає в тому, що засвоюються не «готові знання», котрі передає викладач студентам, а «прослідковуються умови походження даного знання» [Кульчицкая 2012, с.94-95], що усвідомлюються особистістю як власно набуті.

Крім того, були зроблені спроби структурувати поняття, виявити й охарактеризувати його складові частини й елементи. Наприклад, Н. Кузьміна

розглядає професійну компетентність фахівця як сукупність властивостей особистості і виділяє в її структурі п'ять елементів:

- 1) спеціальна компетентність;
- 2) методична компетентність;
- 3) соціально-психологічна компетентність;
- 4) диференційно-психологічна компетентність;
- 5) ауто-психологічна компетентність (визначає достоїнства і недоліки себе як особистості) [Кузьміна 2007, с. 114-115].

А. Маркова розглядає компетентність майбутнього фахівця у двох аспектах:

- 1) як психічну якість, що забезпечує самостійність і відповідальність дій фахівця;
- 2) як здатність і вміння виконувати певні професійні функції [Маркова 1996, с. 24-25].

У своїй науковій роботі Л. Мітіна виділяє три групи елементів (підструктури) професійної компетентності: першу складають знання, вміння, навички та індивідуальні способи самостійного здійснення діяльності, другу – знання, вміння, навички і способи творчого здійснення професійного спілкування, третю – здатність до саморозвитку і потреба в самореалізації [Мітіна 2004, с. 227].

На особливу увагу заслуговує позиція А. Хуторського, який визначає професійну компетентність як сукупність узагальнених способів дій, що забезпечує продуктивне, ефективне виконання професійної діяльності. Професійні компетенції розглядаються сучасною педагогічною наукою як сукупність особистісних характеристик, що визначають здатність людини успішно застосовувати знання, вміння, і навички для вирішення професійних завдань. Вирішальне значення у структурі професійної компетентності має формування комунікативної компетентності, яке розглядається як володіння складними комунікативними навичками і вміннями, знання культурних норм, звичаїв, традицій, етикету в спілкуванні, їхнього дотримання, а також

орієнтування в комунікативних засобах, властивих соціальному, національному менталітету і виражаються в рамках певної професійної галузі [Хуторской 2003, с. 58-64].

В загальноєвропейському документі «Загальноприйняті європейські принципи педагогічної компетенції та кваліфікацій», який було розроблено робочою групою експертів держав-учасників, класифіковано три найбільші області (сфери) компетентностей: співпраця з іншими; обробка знань, робота з технологіями та інформацією; робота в суспільстві та із суспільством. Перша область компетенцій підкреслює значення запровадження інклюзії, спрямованої на розвиваючий потенціал кожного учасника навчання, а також міжособистісні та кооперативні навички, так само як і психолого-педагогічні знання. Друга — передбачає здатність до відновлення (вміння бути гнучким і оперативним), до управління та критичного аналізу кількох видів інформації, що передбачає наявність цифрової компетенції, яка застосовуються відповідно до професійної мети, та зв'язок з педагогічними вміннями і вмінням навчати. Третя область вимагає, щоб учителі виступали в якості відповідальних професіоналів у місцевих освітніх громадах і з різними суб'єктами, а також сприяли розвитку та формуванню учасників освітнього процесу як європейських громадян із всезагальною відповідальністю, спроможних на співпрацю та позитивне ставлення до інтеграції та мобільності, міжкультурний діалог і повагу [ECDGE, 2004].

Компетентнісний підхід до навчання передбачає, що одиницями і результатами навчальної діяльності суб'єктів навчання є сформовані компетенції/або компетентності. Саме компетентність визначає рівень професіоналізму особистості, яка володіє знаннями, вміннями та навичками, отриманими особистим шляхом освіти та досвіду практичної діяльності, що дозволяють їй демонструвати професійно грамотне мислення, оцінку, думку та здатність розв'язувати проблеми професійного характеру. Для компетентного фахівця, який не володіє необхідними для його професії компетенціями, неможлива їх повна реалізація в соціально значущих

аспектах. З огляду на це, поділяємо думку В. О. Калініна, який зазначає, що компетентність студента є основним якісним показником освітнього процесу у вищому навчальному закладі, а її досягнення відбувається через здобуття ним необхідних компетенцій, які складають освітню мету професійної підготовки спеціаліста [Калинин 2005]. Поняття компетентності розглядається як завдання освіти, спрямоване на забезпечення майбутнього фахівця можливістю самореалізації в суспільстві.

Компетентнісний підхід надає широкі потенційні можливості для підвищення якості підготовки майбутніх фахівців. Європейське співтовариство активно розглядає і впроваджує можливості компетентнісного підходу до підготовки майбутніх фахівців. Так, у програмі Загальні європейські принципи компетентностей і кваліфікацій учителів визначено коло загальних європейських принципів щодо підготовки майбутніх педагогів, які, на наш погляд, цілком прийнятні і для процесу підготовки філологів, майбутніх викладачів іноземної мови та перекладачів.

Насамперед, це: висококваліфікована професія; професія, що відповідає контекстові навчання протягом життя; мобільна професія; професія, заснована на партнерстві [СЕРТСQ 2004].

У доповіді Європейської комісії «Ключові компетентності – планування навчальних програм щодо програми «Освіта і практика 2010»» серед компетентностей викладачів зазначено такі: вміння самостійно навчатися; вміння аналізувати свою роботу.

Вищесказане дає нам можливість визначити суть іншомовної компетентності, формування якої є одним з основних завдань вищої професійної освіти.

Отже, іншомовна компетентність – це певний рівень освіченості та коло знань фахівця, які дають змогу ефективно вирішувати будь-які проблеми, що виникають в процесі користування іншомовними засобами та продуктами та сприяти професійному самовдосконаленню. Це – комплекс компетентностей, володіння якими є необхідною умовою для повної та успішної реалізації

комуникативного, пошуково-інформаційного, творчого, професійного і особистісного потенціалу фахівця. Такий комплекс повинен включати: професійно-комуникативну компетенцію; мотиваційно-пошукову компетенцію; лінгвосоціокультурну компетенцію; паралінгвістичну компетенцію.

Р. Мільруд в іншомовну комуникативну компетентність цілком правомірно включає лінгвістичну компетенцію (мовні знання), дискурсивну (володіння способами поведінки в проблемних комуникативних ситуаціях), діяльнісну (використання мови в реальних умовах продуктивної діяльності) [Мильруд 2004б, с. 33].

В. Зикова та В. Сафонова виокремлюють три компоненти в іншомовній комуникативній компетенції, зокрема, володіння відповідними мовними, мовленнєвими і соціокультурними знаннями, уміннями і навичками, що дозволяє індивіду комуникативно і цілеспрямовано варіювати свою мовленнєву поведінку залежно від функціональних факторів одномовного чи двомовного спілкування [Зыкова 2002, с. 44]. Ми повністю поділяємо думку цих авторів.

Іншомовна професійна компетентність майбутнього фахівця передбачає вільне володіння іншомовними дискурсами, здатність управління ними й використання у змодельованій професійній комуникативній ситуації.

На думку дослідниці З. Коннової іншомовна професійна компетентність як інтегральна характеристика професійних, ділових, особистісних якостей майбутнього фахівця повинна бути багатофункціональною, цілісною, гнучкою, мобільною. Вона розширює світогляд фахівця, дозволяє йому в сучасних умовах успішніше реалізовувати свою професійну діяльність (особливо співпрацю з зарубіжними партнерами), що дає підстави вважати її однією з універсальних основ професійної компетенції [Коннова 2003, с. 97].

Д. Ізаренков підкреслює, що формування іншомовної компетенції у студентів немовних вищих навчальних закладів повинно характеризуватися

чітко вираженою необхідністю професійної спрямованості [Изаренков 1990, с. 46].

Отже, здатність до іншомовного ділового спілкування є сьогодні важливою характеристикою професійної компетентності фахівця і відповідно, іноземна мова стає невід'ємним компонентом підготовки сучасного спеціаліста будь-якого профілю.

1.2 Принципи та проблеми пов'язані з застосуванням мультимедійних технологій в формуванні іншомовної компетентності

У книзі «Розуміння медіа» відомий дослідник Маршал Маклюен представив вельми цікавий погляд на засоби комунікації. Вони, згідно з його точки зору, є розширенням наших почуттів і представляють нашу нервову систему, винесену зовні. Ці слова набувають особливої актуальності сьогодні, коли все більшу популярність завойовують мультимедійні технології, привносячи істотні зміни в медіаіндустрію. Мультимедійність є справжнім втіленням метафори, використовуваної Маклюена. Адже мультимедійні продукти сприяють створенню мультисенсорного переживання, вони прагнуть впливати на всі органи чуття. Мультимедійні продукти враховують багато каналність людського сприйняття. Вони подають інформацію про світ так, як ми звикли її сприймати. Інакше кажучи, мультимедіа здатні передавати поліфонію дійсності [McLuhan 1994].

Багатогранність і неоднозначність феномена мультимедіа привертає увагу вчених, що, в свою чергу, породжує різноманітне тлумачення поняття. Так, І. Вернер, автор однієї із перших монографій про мультимедіа, уникає визначення мультимедіа, одночасно зазначаючи, що сучасною технологічною формою інформаційного суспільства є технологія

мультимедіа, яка відкриває принципово новий рівень обробки інформації та інтерактивної взаємодії людини з комп'ютером [Вернер 1996].

Німецький дослідник М. Кірмайер, розглядаючи мультимедіа як результат діяльності в галузі електронної або комп'ютерної промисловості і як взаємодію візуальних і аудіоефектів під управлінням інтерактивного програмного забезпечення, разом з тим підкреслює особливості мультимедіа і як маркетингового інструмента, і як предмета бізнесу [Кірмайер 1994].

Американські дослідники Л. Скибб, С. Хейфмейстер, А. Чеснат називають технології мультимедіа «еволюцією в прогресі», відзначаючи, що мультимедіа є змішаною технологічною прогресією, а не просто комбінацією апаратних і програмних компонентів. Вони трактують мультимедіа як «комбінацію платформ, інструментів комунікації, людей і впливу на культуру» [Скибб, Хейфмейстер, Чеснат 1997].

У працях В. Волобуєва, М. Афасижева, Ю. Фохт-Бабушкіна мультимедіа висвітлюється як креативний феномен і нова форма творчості [Афасижев 1990]. Перспективні тенденції розвитку нових інформаційних гіпертекстових технологій, заснованих на реальності віртуальності, певною мірою досліджено Е. Семенюком, В. Ємеліним, та М. Кузнецовим [Семенюк 1994, Ємелин 2019, Кузнецов 2019].

Незважаючи на наявність теоретичних здобутків, питання мультимедійних технологій з точки зору культурології поки вивчені недостатньо, що й спонукає до розгляду поняття та сутності нового явища в сучасній культурі – мультимедіа.

Сьогодні все частіше в інформаційному середовищі використовуються такі поняття, як мультимедіа, медійне мистецтво та медіакультура. Вони не є синонімами, але в цих феноменів є точки перетину. Термін «мультимедіа» є латинизмом, що проник з англомовних джерел у різні мови практично в первісній транскрипції. Походить від поєднання англійських слів *multy*, *multiple* – множинний, складний, складається з багатьох частин і *media* – середовище, засіб або, точніше, від латинських слів *multum* – багато і

media, medium – осередок, засіб, спосіб. За цим, здавалося б, зрозумілим позначенням мультимедіа криється безліч відтінків, що потребують подальшого уточнення і деталізації, оскільки природа мультимедіа є набагато складнішою, а її характер та особливості знаходяться на початковій стадії вивчення.

Мультимедіа стали причиною переосмислення самої «ідеї» освітнього процесу [Paivio 2004], оскільки здатні забезпечити «занурення» у мовний простір, відчуті особливості, тонкощі мови, що вивчається. Мультимедійні засоби можуть застосовуватися у поєднанні з іншими стилями навчання для різних цільових аудиторій. Адже саме завдяки комунікативним компетенціям цільова аудиторія спроможна реалізувати свої знання, уміння, навички з метою розв'язання конкретних комунікативних завдань у реальних життєвих ситуаціях [Кузнецов 2019].

Сучасні мультимедійні освітні технології замінили статичні технічні засоби. Вони спонукають до активного мислення, поживлення пізнавального процесу, кращого засвоєння матеріалу, а отже, вільного володіння мовою завдяки зануренню в автентичне середовище.

Зазначимо, що мультимедіа – це комбінування різних форм представлення інформації (текстової, звукової, графічної, анімаційної, відео) на одному носієві, сполучення нерухомих і рухомих образів. Мультимедійна база даних може вміщувати текстову і образну інформацію, відеокліпи і таблиці [Мильруд 2004а, с.75].

Сьогодні вже ні в кого не викликає сумніву той факт, що ХХІ століття - століття інформатизації і комп'ютеризації, що є однією з умов успішного розвитку економіки, науки і культури. Це означає, що одним з найважливіших завдань, що стоять перед сучасною освітою, вважається підготовка конкурентоспроможного фахівця, здатного застосовувати нові інформаційні та комп'ютерні технології. Комп'ютерна культура фахівця будь-якої сфери стала професійно-важливою якістю фахівця, який працює в умовах сучасних телекомунікаційних технологій. Основною ознакою

комп'ютерної культури є-вміння застосовувати мультимедійні технології в сфері своєї діяльності, чітке розуміння шляхів і механізмів їх ефективного включення в рішення виникаючих задач.

Таким чином, мультимедійні комп'ютерні технології є саме таким комунікативним засобом, яке дає можливість універсального застосування на заняттях іноземної мови і пропонує більш широкі можливості комплексного використання на відміну від традиційних технічних засобів [Пометун 2008].

В даний час вітчизняні і зарубіжні методисти виділяють такі основні мотиви застосування мультимедійних технологій:

1. Мультимедійні технології привабливі і ефективні, перш за все для занять з іноземної мови, так як з їх допомогою можна легко пояснити не тільки мовні, а й культурні феномени. Крім того, вони мають у своєму розпорядженні необмежену кількість автентичної інформації, яку неможливо отримати з традиційних засобів масової інформації, і яку можна успішно використовувати на заняттях. Важливо відзначити, що вся інформація може бути збережена в цифровій формі.

2. Сучасні мультимедійні технології підвищують інтерес і мотивацію до вивчення іноземних мов, що пов'язано з тим, що вони пропонують різноманітні, відмінні від традиційних, навчальні матеріали, а також нові форми, методи і прийоми роботи на заняттях з іноземної мови. Крім того, вони ефективно підтримують процес навчання іноземних мов, оскільки являють собою з'єднання всіх автентичних засобів навчання.

3. Сучасні комп'ютерні технології дають можливість занурення в іншу культуру і кращого її розуміння, дозволяючи навчатися спілкуватися з представниками інших культур [Прадівляний 2006, с. 341-344].

Таким чином, можна стверджувати, що сучасні мультимедійні технології створюють нові необмежені технологічні, інформаційні та методологічні можливості для процесу навчання іноземним мовам, оскільки вони представляють собою повний набір сучасних, прийнятих у всьому світі інструментальних засобів і всеосяжне інформаційне поле, яке включає в себе

весь обсяг інформації, що є в світі. Що стосується методологічних можливостей сучасних комп'ютерних технологій, то потрібно зазначити, що комп'ютер пропонує широкий спектр їх застосування на заняттях з іноземної мови. Використання мультимедіа змінює докорінно підходи до розробки навчальних матеріалів. Інтерактивне навчання іноземним мовам на основі мультимедійних програм дозволяє повніше реалізувати цілий комплекс методичних, дидактичних і психологічних принципів, робить процес навчання іноземним мовам більш цікавим і творчим. За допомогою подібних програм можливі облік рівнів мовної підготовки студентів і розробка завдань різного ступеня складності в рамках однієї програми, що дозволяє реалізувати принцип індивідуалізованого і диференційованого підходу в навчанні. При цьому забезпечується дотримання принципу посилення труднощів і доступності завдань, враховується індивідуальний темп роботи кожного студента.

Говорячи про переваги застосування мультимедійних технологій, необхідно підкреслити їх незаперечні переваги: можливість реалізації індивідуальної роботи. Це пов'язано, перш за все, з тим, що комп'ютер робить можливим облік як вікових особливостей та рівня мовної підготовки студентів, так і їхніх індивідуальних психологічних якостей: вид пам'яті, мислення, типу темпераменту; взаємодія студента з комп'ютером; вибір індивідуального темпу роботи і способу пред'явлення матеріалу. Ті, що навчаються можуть працювати в потрібному для них режимі, комп'ютер проводить диференційний аналіз помилок і оцінює студентів. Наявність своєчасної зворотного зв'язку. Мультимедійні програми є унікальним і дуже ефективним засобом самоосвіти і самонавчання, а також матеріалом для самостійної роботи студентів. Вони можуть скористатися будь-якими банками даних і різними енциклопедіями. Комп'ютерні програми забезпечені різного роду ключами, підказками і інструкціями, які є опорою під час самостійної роботи. Великі можливості наочного пред'явлення матеріалу. При комп'ютерній формі навчання розширено межі дидактичного

застосування наочності, що пов'язано з активізованою, сигнальною, сімультивно-моделюючою функціями. Комп'ютер пропонує всі види вербальної і невербальної наочності за рахунок використання статистичних візуальних засобів у формі текстів, таблиць, малюнків, фотографій, схем, графіків для розвитку і підкріплення асоціативного мислення [Domingo 2007].

Мультимедійні технології відкривають нові можливості в розподілі завдань і проблемних ситуацій і активному використанні різноманітних допоміжних технічних засобів. Комп'ютер, маючи аудіо- та відеозаписи як опору, є прекрасним джерелом сучасної країнознавчої інформації, відображенням культури будь-якого суспільства. Він не тільки представляє цю культуру студентам, а й служить прекрасним автентичним матеріалом. Використання принципово нових спеціально розроблених програм дозволяє змістити акценти на користь творчої обробки отриманої інформації, яка і служить ключем до виконання творчих розумових завдань. Таке застосування комп'ютера розширює кругозір студентів, а також занурює в культуру мови, що вивчається, що повністю збігається з гуманістичною спрямованістю сучасної освіти [Писаренко 2008, с. 51-55].

Мультимедійні технології роблять можливим використання різних комп'ютерних довідників, словників, мультимедійних програм, а також відкривають нові можливості безмежного використання величезних ресурсів мережі Інтернет для постійного поповнення банку навчальних матеріалів. Все це сприяє формуванню, розвитку і вдосконалення соціокультурної компетенції студентів.

Активність студентів, обумовлена інтерактивною формою роботи з навчальним матеріалом, автоматизацією управління послідовністю і динамікою формування досвіду. Цей процес носить інтерактивний характер, так як здійснюється двосторонній зв'язок, діалог студента з комп'ютером. Сучасні автоматизовані навчальні програми полегшують зберігання відповідей студентів, дозволяють надавати їм у разі потреби допомогу,

поетапно оцінювати знання, визначати прогрес в роботі, здійснюючи, таким чином, більш гнучку систему контролю засвоєння та оцінки знань. Поряд з цим такі програми, забезпечені різного роду ключами, допомагають здійснювати контроль. Також, однією з переваг є - багатогранність застосування мультимедійних технологій. Різні комбінації тексту, графіки і звуку дають можливість більш швидкого і успішного запам'ятовування навчального матеріалу. У студентів підвищується концентрація уваги. Часте повторення схожих завдань, особливо при вивченні іноземних мов, має сенс при використанні комп'ютера. Кожен навчається прагне до досягнення поставленої мети відповідно до рівня своїх здібностей. Мультимедіа, можливості електронного листування з представниками іншої культури сприяють розвитку творчої активності студентів [Kerres 1998].

Таким чином, з розвитком нових мультимедійних технологій і впровадженням їх у процес навчання іноземним мовам виникла значна кількість додаткових навчальних засобів, що сприяють інтенсифікації та ефективності всього процесу навчання. Саме застосування комп'ютера і комп'ютерних технологій стимулює активність і комунікативність навчання. Комп'ютер є високим стимулюючим і мотивуючим засобом, оскільки володіє методичним і дидактичним потенціалом, який пов'язаний з повним комфортом роботи на ньому. Він робить можливим використання таких засобів комунікації, як відеоліст, відеоконференція, доступ до віртуального навчання і необмежений доступ до будь-якої соціокультурної інформації.

Сучасний навчальний процес на всіх його рівнях відбувається в умовах широкомасштабної комп'ютеризації закладів освіти та інтенсивного впровадження інформаційних технологій у практику навчання. Державна Програма «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006-2010 роки передбачає виконання комплексу завдань, які зорієнтовані на забезпечення підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно використовувати інформаційно-комунікаційні технології. У розв'язанні поставлених завдань освіті належить ключова роль. Вирішити ці

завдання можливо за умов оснащення навчальних закладів сучасним комп'ютерним і телекомунікаційним обладнанням, широкого впровадження у навчальний процес вищої і загальноосвітньої школи інформаційних та комунікаційних технологій, створення відповідного програмного забезпечення.

Інформатизація освітнього процесу суттєво впливає на форми, методи і засоби навчання в загальноосвітній і вищій школі. Уявлення про сучасне заняття у вищому навчальному закладі або про сучасний урок цілком природно передбачає використання інформаційно-телекомунікаційних технологій як істотний і необхідний компонент навчання. Комп'ютеризація загальноосвітньої школи зумовлює особливу потребу у вчителях, здатних ефективно застосовувати нові потужні інструменти у своїй професійній діяльності. Для задоволення таких вимог фахова підготовка майбутнього філолога має відбуватися в таких навчальних закладах, у яких створене і неухильно розвивається інформаційно-навчальне середовище, насичене новітніми технологіями, і де для підвищення результативності навчального процесу й досягнення нової якості фахової підготовки вчителя для сучасної комп'ютеризованої школи зазначені технології ефективно і щоденно застосовуються.

Викладачі вищих закладів педагогічної освіти, насамперед викладачі дисциплін педагогічного циклу, повинні показати майбутньому вчителю практичні зразки професійної діяльності, що демонструють: свідоме вивчення та використання багатства наявних педагогічних програмних засобів; власну участь у збагаченні електронних навчальних ресурсів; органічну інтеграцію засобів інформаційних технологій у навчальний процес з метою підвищення його ефективності; володіння новітнім педагогічним інструментарієм [Бондареко 2009, с. 50-52].

Дослідженням застосування новітніх методів навчання та мультимедіа зокрема займаються такі українські та іноземні науковці, як Л. П. Маслак,

Л. А. Сажко, Є. П. Тимченко, Т. М. Трофимішина, А. Ю. Чуфарлічева, О. О. Чевичелова, Д. Нанен, Р. Вонг, Р. Є. Мейер, М. Пун та інші.

Навчання за допомогою мультимедіа або когнітивна теорія мультимедійного навчання встановлює, що оптимальне навчання відбувається тільки в тому випадку, коли вербальний і візуальний матеріал представлені синхронно. Дане твердження було запропоноване Аланом Пайвіо, канадським ученим, що присвятив свою наукову діяльність дослідженню психології пам'яті. Він представив теорію подвійного кодування, що «є сумісною з візуально-просторовою матрицею і петлею повторення в моделі робочої пам'яті Алана Бедделі» [Paivio 1986a].

Теорія подвійного кодування стверджує існування двох взаємодіючих систем пам'яті – образної і словесної. У процесі запам'ятовування при цьому працюють обидва види пам'яті. Відповідно перевагу має той матеріал, який представлений в образній і словесній формі. Таким чином конкретні слова запам'ятовуються краще, ніж абстрактні. Дана теорія доводить, що для засвоєння вербальної і візуальної інформації необхідні різні системи. Одночасно студент має слухати і аналізувати інформацію, переводити її у візуальні символи і образи, замальовувати, записувати, фіксувати емоційне наповнення [Paivio 2004б].

Отже, одночасно мають бути задіяні різні види пам'яті: словесно-логістична, образна, візуальна, аудіальна, моторна, емоційна і сенсорна.

Згодом педагогом-психологом, професором Каліфорнійського університету Санта-Барбара Річардом Е. Мейером була представлена когнітивна теорія мультимедійного навчання [Mayer 2010б, с. 31]. Ряд досліджень підтверджує її ефективність. Автор зазначає кілька принципів даної концепції.

Принцип модальності передбачає кодування мозком двох різних видів інформації – візуальної і звукової. Науковець довів ефективність змішаного навчання, пояснивши ефект модальності, як наслідок обробки інформації або завантаження бази знань. Цей принцип є сумісним з теорією Алана Пайвіо.

Ідея ж пригнічення пам'яті через застосування візуальної і вербальної діяльності була заперечена у 1974 році, коли Алан Беделлі і Грехем Хітч запропонували «теорію робочої пам'яті», яка складається з двох значною мірою незалежних компонентів, що працюють, як правило, паралельно. А саме робоча пам'ять дозволяє аналізувати процес сприйняття мовних сигналів як у візуальній, так і аудіо-акустичній формі [Sakthivel 20019]. Саме на цій теорії в подальшому Алан Пайвіо розробив модель подвійного кодування, а Річард Мейєр взяв її за основу своєї теорії мультимедійного навчання [Mayer 2001a, с. 187].

Отже, змішане навчання не обов'язково має пригнічувати студента, а дійсно може бути корисним. Крім того, згодом було доведено рядом дослідників ефективність мультимедійних курсів, що включали анімацію з послідовною розповіддю на відміну від номомедійних курсів із виключно анімаційним або текстовим контентом. Тобто, інформація повинна кодуватися як візуально, так і вербально. При вербальному кодуванні інформації знижується когнітивне навантаження.

Отже, наприклад, використовуючи PowerPoint-презентацію, необхідно подавати текст, застосовуючи різні візуальні ефекти (змінюючи шрифт, колір та ін.) і підтверджувати запропоновану інформацію, дані та факти відеорядом чи фото.

Згідно з принципом надмірності навчання є більш ефективним при застосуванні анімації і розповіді, на відміну від анімації, розповіді і «тексту з екрану». Тобто, в даному випадку вагоме значення відіграє розсіяна увага, так званий ефект розсіяної уваги, запропонований Джоном Свеллером і Полом Чандлером, а надмірна інформація є зайвою.

Принцип просторового зв'язку встановлює ефективність представлення слів, питань, фраз або текстів поруч із відповідними малюнками чи фото на одній сторінці або поруч на екрані.

Принцип часового зв'язку передбачає синхронне представлення слів і відповідного візуального матеріалу. Послідовне представлення не є результативним.

Принцип узгодженості встановлює необхідність уникнення сторонніх матеріалів, оскільки їх наявність негативно впливає на засвоєння матеріалу.

Принцип індивідуальних відмінностей передбачає вплив застосування цільових ефектів на слабо ерудованих студентів і навпаки [Rucher 2003, с. 206].

Таким чином, вищезазначені принципи доводять ефективність застосування мультимедіа у викладанні іноземної мови та їх вплив на цільову аудиторію з урахуванням принципу надмірності, який, на нашу думку, може бути використаний у поєднанні з кожним вищезазначеним принципом. Проте вибір залишається за викладачем, який має враховувати специфіку цільової аудиторії.

Науковці зазначають, що перевагами навчання з використанням мультимедійних технологій є зростання мотивації та уваги, підвищення інтерактивності, досягнення особистої мети, можливість контролю та управління учбовим процесом, самоконтроль та самостійне навчання через інтернет-зв'язок без часового та просторового обмеження. Мультимедіа є поєднанням різних інформаційних джерел та існуючих технологій, що забезпечують як викладача, так і студента значною кількістю допоміжних ресурсів, що є важливим під час вивчення мови [Robert 2019].

У даному контексті зазначимо два основних способи подачі інформації через мультимедіа: лінійний і нелінійний.

Лінійним способом пропонується інформація без можливості впливу аудиторії на доповідача. Наприклад, показ запису, презентації чи виступу. Водночас, протягом живого виступу чи презентації аудиторія може ставити запитання, коментувати, відповідно відходити від теми, а отже, інформація може надходити інтерактивно – нелінійно.

Звернімо увагу на види мультимедіа, що можуть бути використані для опанування іноземної мови як за сприяння викладача, так і під час самостійної роботи.

До традиційних мультимедіа відносять один із найрозповсюдженіших видів, що передбачає застосування лише одного контекстуального виду – відео- чи музичного фрагменту, діафільму, слайдів. У більшості випадків такий вид мультимедіа є найбільш прийнятним для кращого засвоєння матеріалу студентами. Наприклад, документальний фільм є найкращим способом подачі сукупності подій, інформаційного та відеоряду під керівництвом викладача.

Комбіновані (змішані) мультимедіа передбачають використання декількох типів мультимедіа, а отже, викладач може вибирати, які саме види є найбільш прийнятними. Наприклад, можна поєднати слайд-шоу та презентації з отриманням додаткової інформації через Інтернет.

Практичні мультимедіа – це цифрові камери і HD відеореєстратори. Вони дають можливість викладачу створювати власні відео. Наприклад, можна зробити відеозапис практичного заняття, виступів для їх подальшого аналізу, обговорення, редагування. Такий вид мультимедіа можна використовувати для заохочення студентів до самостійної роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтерактивні мультимедіа забезпечують викладача і студента інтернет-підтримкою та зв'язком із навколишнім світом. Зокрема, відеочати та інтернет-презентації можуть бути використані для дистанційного навчання (за допомогою програми дистанційного зв'язку Skype). Може бути запропонована «віртуальна гостьова лекція» експерта з певної галузі, носія мови [Mayer 2001a].

Одна з основних технік забезпечення досягнення мети під час учбового процесу та сприяння розвитку комунікативних навичок є запровадження і вміле використання мультимедійних засобів. Так, мультимедійні класи надають можливість працювати і водночас співставляти різноманітні тексти та інформаційні джерела, що є ґрунтовною основою для оволодіння

предметом. Крім того, застосування мультимедіа є позитивним фактором щодо покращення якості та поживлення самого процесу викладання.

Тобто, основною відмінною у застосуванні традиційних і мультимедійних засобів навчання є якісний підхід та інтенсивність. Студенти отримують більше можливостей у висловленні своєї думки, що сприяє мотивації, а отже, і кращому результату.

Зупинимося на ролі викладача у навчальному процесі з використанням мультимедійних засобів, роль якого не зменшується у порівнянні з класичним підходом. Навпаки, викладач має вивчити та засвоїти способи використання мультимедіа, визначити ефективність та переваги тих чи інших підходів саме для певних видів роботи. Загалом викладач має модифікувати, пристосувати чи навіть переформатувати роботу з аудиторією через належне застосування новітніх методів навчання. Проте слід звернути увагу на належний обсяг використаних мультимедіа та їх тривалості задля уникнення переобтяження роботи з аудиторією, оскільки, на нашу думку, тривалість практичної роботи аудиторії має переважати.

Отже, для внесення змін в учбовий процес, а саме адаптування до використання мультимедіа, викладачу слід: перейняти та засвоїти ряд методів та технік; вивчити їх різновиди, оволодіти навичками та вміннями їх практичного застосування; визначити та вибрати саме ті медіа, які б були найефективнішими для конкретного виду роботи, вміти їх поєднувати, заміщати, міксувати належним чином; визначати необхідний обсяг застосованих мультимедіа з метою уникнення переобтяження учбового процесу.

Зазначимо, що викладач при цьому виступає у ролі координатора, який скеровує роботу аудиторії так, аби навчання було більшою мірою самостійним і індивідуалізованим. Завданням викладача є забезпечити учбовий процес таким чином, щоб аудиторія могла застосувати теорію на практиці та інтегрувати у мовне середовище.

Звернімо увагу на позитивні результати застосування мультимедіа у викладанні іноземних мов. По перше, мультимедіа дають можливість представляти інформацію, застосовуючи кілька відмінних, проте логічно пов'язаних засобів, що організовує логічну подачу інформації (через гіпермедійний зв'язок). Мультимедіа передбачає застосування різних стилів навчання (аудіо-, відео-, графіка, переклад).

Часовий простір є також необмеженим, оскільки студент може особисто визначати зручний саме для нього часовий проміжок і темп роботи.

Не менш важливим фактором є і зацікавленість та задоволення, оскільки можна особисто для себе вибрати цікаву тему (при самостійному опрацюванні матеріалу). Мультимедіа сприяють розвитку навичок ефективного мислення, розвитку комунікативних навичок, що активізує співпрацю з викладачем та групою (через електронну пошту, чати, Skype, Wiber). Нові теми можна опанувати через активізацію мислення, вирішення проблеми та шляхом прийняття рішення (рольові ігри).

Отже, перевагами мультимедіа є можливість повторення, повернення до пройденого матеріалу, транспортабельність і легкість у застосуванні. Проте застосування комп'ютера не може замінити самого викладача, чи зменшити його роль. Оскільки в даному випадку викладач виступає посередником між аудиторією та мультимедіа, що скеровує учбовий процес та визначає, які саме засоби будуть більш чи менш ефективними для певного виду роботи задля досягнення кращого результату.

Комп'ютер сам по собі не є методом навчання, а скоріше рушійною силою, що змушує педагогіку розвиватися в новому напрямку задля використання комп'ютерних переваг та подолання обмежень та недоліків [Sakthivel 2019]. Для того, щоб використовувати комп'ютерний потенціал, потрібен викладач, який спроможний активізувати взаємодоповнюючі відносини між комп'ютерними технологіями та належними педагогічними програмами [Bowden 2001].

Що насправді є відмінним та вагомим у застосування мультимедіа та комп'ютерних технологій, це те, що викладач виступає в якості сполучної ланки, що передає знання через практику, при цьому основна роль надається саме аудиторії, а не викладачу. Крім того, такий підхід скоріше націлений на вдосконалення комунікативних навичок та уникнення надмірної концентрації на виправленні помилок, що дозволяє аудиторії вільно брати участь у таких видах роботи, де головну роль відіграють саме студенти, що сприяє співпраці, а не конкуренції [Bowden 2001]. Студенти при цьому є менш залежними від викладача та можуть вільно експериментувати з мовою в природньому середовищі.

Незважаючи на те, що інтеграція новітніх методів навчання, а саме мультимедіа та комп'ютерних технологій, в навчальні мовні програми може спричиняти занепокоєння серед викладачів іноземних мов, науковці наполегливо стверджують, що новітні засоби справді змінюють роль викладача, інколи радикально, проте не заміняють і не виключають його участі в навчальному процесі. Навпаки, викладач не притягує до себе всю увагу, а набуває ролі провідника, який впорядковує учбовий процес. Таким чином, викладач взаємодіє зі студентом, перш за все, для того, аби зменшити складнощі у використанні мови, що вивчається, передбачає ймовірні технічні проблеми та допомагає їх уникнути, мотивує студента та оцінює його роботу, що є важливим складником у навчальному процесі. Як підтверджують результати опитувань, студенти віддають перевагу вивченню мови за присутності, супроводу та підтримки викладача, аніж абсолютно самостійній роботі [Warschauer 2008].

Між тим, зменшення надмірної присутності викладача довело зростання рівня та частоти комунікації (більш вільне володіння мовою, використання складних речень).

Звернімо увагу на основні переваги використання мультимедіа в навчальному процесі. Передусім, це мотивація. Застосування різноманітних мультимедійних компонентів в одній програмі чи курсі продемонстрували

зростання зацікавлення студентів та їх мотивації, однак присутність викладача залишається обов'язковою, проте збалансованою, оскільки він набуває ролі модератора та зв'язуючої ланки.

Адаптація навчального процесу відповідно до вимог цільової аудиторії – підбір необхідного матеріалу відповідно до рівня, мети, вимог, темпів роботи аудиторії. Можливість опрацювати та вдосконалювати навички самостійно. За цільовою аудиторією залишається право вибору, що саме і як опрацювати. Комп'ютерні технології надають можливість обирати цікавий матеріал, що є складовою мотивації, а вивчення мови при цьому виступає пріоритетним, проте допоміжним компонентом.

Автентичність, а саме можливість поєднувати кілька практичних навичок мовленнєвої діяльності, активація комунікативних навичок через спілкування з носіями мови, в результаті чого зникає мовний бар'єр та страх спілкування. «Перебуваючи» у мережевому середовищі, студент відчуває себе частиною реальної спільноти, де всі є рівними у вивченні іноземної мови, а отже, зазнає менше стресу та є більш впевненим, ймовірно, через уникнення контролю помилок (спілкування через чати, текстові повідомлення, електронне листування).

Застосування комп'ютерних технологій піднімає самооцінку, сприяє вдосконаленню основних мовленнєвих навичок; навчальний процес є центрованим відповідно до вимог аудиторії, сприяє активізації навчального процесу через вироблення і вдосконалення навичок критичного мислення.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ ЗАСОБАМИ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

2.1 Загальна характеристика методики формування іншомовної компетентності

Необхідність включення в освітні стандарти вимог з оволодіння іноземною мовою для підтримки професійної комунікації очевидна і виправдана подальшою глобалізацією світової спільноти.

За останні роки роль іноземної мови в суспільстві істотно змінилася, значно підвищився її статус. З одного боку, мову стали розглядати як засіб забезпечення успішної життєдіяльності людей, а з іншого боку, іноземна мова стала однією з важливих і вагомих чинників культурного і соціального розвитку особистості. Зміна позицій іноземної мови в суспільстві спричинила ряд оновлень в процесі навчання: перегляд цілей навчання і програм, впровадження інноваційних методів, вдосконалення прийомів, необхідних для особистісного розвитку студента або учня. Кінцевим «продуктом» будь-якого вузу суспільство бажає бачити фахівця з відповідним рівнем професіоналізму не тільки в своїй сфері праці, але і з досить високорозвиненою іншомовною компетентністю. Тобто випускник вузу повинен володіти іноземною мовою на такому рівні, який дозволить йому активно і вільно використовувати його в сфері своєї професійної діяльності. Іншомовна компетенція розширює кругозір фахівця, дозволяє йому в сучасних умовах більш успішно вести свою професійну діяльність, особливо

з закордонними партнерами, що дає право говорити про одну з універсальних основ його іншомовної компетентності.

Формування іншомовної компетентності в професійній освіті особливо актуально для майбутніх філологів. По-перше, в цей період студент отримує професію і гуманітарні знання, проходить професійну, особистісну і загальнокультурну підготовку, а іноземна мова дозволяє розширити ці горизонти. По-друге, в цей віковий період здійснюється процес інтенсивного світоглядного пошуку головних життєвих цінностей, образу свого «Я», особистого способу життя, становлення соціального статусу. Іншомовна комунікативна компетентність є стрижнем, що пронизує весь процес навчання, а усвідомленість структури мовних дій і мовних цілей, способів їх досягнення і результатів навчальної діяльності робить студента-філолога суб'єктом навчального процесу, створює передумови для співпраці викладача і студента і для його подальшого самонавчання. Однак хотілося б звернути увагу на те, що навчання іншомовної компетенції носить міждисциплінарний характер, де для, соціально-гуманітарних і загальнонаукових дисциплін належить пріоритетна роль. Тому студентам вузів доводиться працювати з великим об'ємом наукової та професійної Як відомо, знання іноземної мови - веління нашого часу. Відкриття кордонів, «глобальна павутина», «глобальна економіка» сприяють підвищенню статусу і затребуваності іноземної мови.

Актуальність вивчення англійської мови визначається розширенням контактів з зарубіжними країнами, коли запланований прагматичний ефект мовного висловлювання часто є запорукою успіху ділового співробітництва і просто приємного особистого спілкування.

З огляду на специфіку та методи навчання іноземної мови філологів, основними компонентами іншомовної компетенції студентів є: лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний, особистісний, які дозволяють використовувати іноземну мову у професійній, науковій діяльності та для цілей самоосвіти. Лінгвістичний компонент включає знання філологічних термінів, загальноповсякденної лексики, граматичних структур,

правил їх вживання, а також навички і вміння застосування цих знань при здійсненні професійно спрямованого спілкування. Соціокультурний компонент передбачає володіння мовними вміннями, знаннями менталітету країни мови, що вивчається, її культурних традицій з метою успішного спілкування і здійснення діалогу культур. Прагматичний компонент складають уміння витягати потрібну інформацію з різних джерел, переводити, оцінювати і передавати зміст цієї інформації. Особистісний компонент передбачає здатність до самовираження і саморозвитку, готовність до професійного зростання.

Історія навчання іноземним мовам налічує сторіччя. Протягом часів змінювалися цілі, методи, прийоми навчання. В даний час стрімкий розвиток суспільства, науково-технічний прогрес, розвиток інформаційних технологій, процеси всесвітньої економічної, політичної, культурної та релігійної інтеграції, все зростаюча роль міжкультурного спілкування і розуміння диктують свої вимоги до сучасного рівня володіння іноземною мовою. Сьогодні все частіше говорять про необхідність суттєво оновити зміст навчання іноземної мови, про активне запровадження сучасних компетентісно-орієнтованих технологій і методів, які будуть допомагати навчається включитися в реальну комунікативну діяльність, будуть спрямовані на практичне володіння іноземною мовою. До компетентісно-орієнтованих технологій і методів навчання іноземним мовам можна віднести: метод проектів, метод дебатів, кейс-стаді, рольову гру, використання інтернет-ресурсів в навчанні іноземних мов і т.д.

Виходячи з аналізу теоретичних джерел, для наукового експерименту були обрані дві групи, одна з якої була контрольною, одна - експериментальною. У студентів другого курсу університету Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (групи дф-18 та дп-18) кафедри англійської філології та методики викладання англійської мови групи діляться таким чином, що перша складається з найсильніших студентів, остання з середніх і тих, хто

слабший. Кількість студентів в обох групах (експериментальній і контрольній) було однаковим (7 дівчин і 1 хлопець), всі студенти були приблизно одного віку (18-19 років), в кожній з груп були як відмінники, так і учні достатнього рівня і по кілька слабких студентів. З вищесказаного можна зробити висновок про те, що нам вдалося створити ідентичні умови для проведення експерименту в експериментальній і контрольній групах.

Сам експеримент полягав у тому, що студенти з експериментальної групи протягом усього семестру займалися за підручником і використовували мультимедійні засоби в тих випадках, де їх можна було замінити на підручники, студенти ж контрольної групи займалися виключно за підручниками, вони вивчали той ж матеріал, тільки по методам традиційного навчання. Навчання на другому курсі направлено на формування і вдосконалення професійної іншомовної компетентності, до складу якої входять лінгвістична, соціолінгвістична, соціокультурна, стратегічна, професійно орієнтована, навчальна, мотиваційна та соціальна компетенції. Формування зазначених компетенцій - дуже складний процес з педагогічної точки зору. У нього включається сприйняття матеріалу, його осмислення, його запам'ятовування і оволодіння їм, яке дає можливість вільно ним користуватися в різних ситуаціях, по-різному їм оперуючи. Якщо це досягнуто, то можна сміливо говорити про сформованість тієї чи іншої компетенції.

Говорячи про використання можливостей мережі Інтернет для формування і розвитку іншомовної комунікативної компетенції, слід зазначити, що сама «Світова Павутина» сьогодні, є одним з найпопулярніших засобів масової комунікації, що дозволяє налагоджувати особисті і ділові зв'язки з людьми і організаціями в різних країнах. Застосування інтернет-технологій в навчанні іноземної мови сприяє вирішенню таких практичних завдань:

- 1) формування стійкої мотивації до вивчення іноземної мови;
- 2) розширення словникового запасу;

- 3) формування навичок і вмінь читання;
- 4) розвитку здібностей до письмової та усної комунікації.

Перегляд або прослуховування іншомовних подкастів, мережеве спілкування, пошук інформації на іноземних сайтах - все це нові способи активного самостійного освоєння іноземної мови і підвищення іншомовної компетентності.

Мультимедійні технології та ресурси Інтернету дозволяють полегшити доступ до інформаційних джерел, а також відкрити доступ до варіативності інформаційних ресурсів. На основі вивчення кількох аспектів одного і того ж феномена студенти можуть як зіставляти, так і диференціювати інформацію, а також виступати в якості активного учасника освітнього процесу. При роботі з автентичними мультимедійними програмами мета такого навчання, на нашу думку, полягає у розвитку пізнавальної активності через вміння і навички використовувати методичний потенціал комп'ютерної техніки та мережі Інтернет на покращення вивчення лексики іноземної мови, розвитку вмінь самостійно здійснювати процес обробки інформації, аналізувати і визначати можливості подальшого її використання на практиці.

Однією з нових технологій формування та розвитку іншомовної комунікативної компетенції за допомогою використання матеріалів Всесвітньої мережі є веб-квест. «Веб-квест (webquest) - це певна форма подачі матеріалу за допомогою постановки завдань, причому вирішення поставлених завдань або відповіді на питання, яких навчають отримують з різних сайтів Інтернету. Торкаючись проблеми типологізації веб-квестів і їх характеристики, хотілося б відзначити, що веб-квести можуть охоплювати окрему проблему, навчальний предмет, тему, можуть бути і міжпредметними. Результати виконання веб-квесту, в залежності від досліджуваного матеріалу, можуть бути представлені у вигляді усного виступу, есе, створення тематичної презентації її демонстрації та обговорення її з студентами і викладачем і т. п. Результатом даної роботи можуть бути власні мультимедійні веб-сторінки і вебсайти по заданій темі,

складені з матеріалів, отриманих в ході роботи (тексти, фото, графіка, відеокліпи, звукові матеріали). Схему роботи з веб-квестом можна представити таким чином: знайомство з темою, формулювання проблеми, завдання, виконання завдання (пошукова діяльність), оформлення результатів діяльності (відбір значимої інформації та її подання), обговорення результатів роботи над веб-квестами, підведення підсумків, рефлексія. Подібна форма роботи націлена на відпрацювання не тільки видів мовленнєвої діяльності (читання, письмо, аудіювання, говоріння), а й на відпрацювання комунікативно-мовленнєвих умінь і вдосконалення іншомовної компетентності (здійснення пошуку автентичної інформації, короткий виклад прочитаного, вміння робити висновки, висловлювати і аргументувати свою точку зору). Беручи до уваги вище згадану технологію ми можемо визначити основні риси методики формування іншомовної компетентності з використанням мультимедійних технологій: орієнтація і затребуваність особистого досвіду студентів, коли вони проводять дослідження різних явищ і аспектів життя, яка їх оточує; проектування діяльності студентів за межами навчальної аудиторії; свобода дій і самостійність учасників проекту проявляється не тільки у відсутності або незначному контролі викладача на багатьох етапах роботи над проектом, а й в самостійному виборі теми проекту, форми роботи, її кінцевого результату, контролю, презентації проекту, а також у виборі мовних засобів, в самостійному пошуку відсутніх знань і способів роботи.

Як у будь-якої методики, у даній методиці є свої переваги і недоліки. До перших відносяться: відсутність готових і однозначних рішень (моделювання життєвої ситуації); розвиток навичок самоосвіти і самоконтролю; розвиток навичок групової діяльності; підвищення інформаційної культури - розвиток навичок пошуку, збору, обробки та подання інформації; підвищення мотивації; розвиток самостійності і ініціативи, творчих здібностей, здібностей студентів до самооцінки; інтеграція різних дисциплін.

Недоліки даної методики полягають у тому, що є: проблема суб'єктивної оцінки творчої роботи; переоцінка своїх можливостей і потрапляння в стресову ситуацію через неможливість вкластися у визначені терміни; психологічні комунікативні проблеми (поділ групи на «роботяг» і «баласт»); технічні накладки, які можуть вплинути як на процес роботи, так і на кінцевий результат.

У сучасній методиці викладання іноземних мов пріоритетним є формування іншомовної компетенції студентів. Студенти-випускники мовних вузів в цілому володіють іноземною мовою на комунікативно-достатньому рівні. Однак з урахуванням зростаючих вимог до якості іншомовної компетенції студентів-філологів традиційними методами практично неможливо досягти бажаних результатів.

Створення штучного іншомовного середовища в процесі навчання іноземної мови є одним з важливих проблемних питань сучасної методики. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в процес мовної підготовки майбутніх вчителів іноземної мови, на наш погляд, є одним з варіантів розв'язання проблеми. Розглянуті нами технології також сприяють формуванню іншомовної компетентності. На жаль, процеси навчання і вдосконалення іншомовної компетенції студентів за допомогою мультимедійних технологій до цих пір є скоріше винятком, ніж правилом в більшості навчальних закладів. При цьому широкому використанню технологій часто перешкоджають існуючі навчальні плани, освітні структури, логіка навчального процесу. У зв'язку з цим представляється важливим визначити форми, прийоми і способи використання мультимедійних технологій у навчанні іноземних мов. Нам видається, що використання відео на інтерактивних заняттях з практики усного та писемного мовлення відкриває ряд унікальних можливостей для студентів в плані оволодіння не тільки мовою, але й іншомовною культурою. Перегляд автентичних відеоматеріалів є прекрасною основою для навчання іншомовного говоріння. Перегляд даних фільмів дає можливість:

представити ситуацію іншомовного спілкування у всій її повноті; бачити і чути учасників спілкування (бачити їх міміку і жести, що сприяє більш повному сприйняттю комунікативної ситуації); розширити рамки комунікації завдяки тому, що студент бачить обстановку (місце, час дня і року), може визначити вік, стать, одяг, соціальний стан, з дії в даний момент, настрої і почуття; зробити висновок про формальний або неформальний характер спілкування. Однак використання відеоматеріалів неминуче викликає питання щодо організації освітнього процесу студентів на іноземній мові в аудиторії. Необхідно так організувати іншомовну навчальну діяльність студентів, щоб вони отримували задоволення від фільму саме через розуміння іноземної мови, а не тільки через цікавий і цікавий сюжет, щоб заняття не перетворювалося на розвагу, а досягало поставлених освітніх, виховних і розвиваючих завдань. В даний час в методиці викладання іноземних мов простежується тенденція скорочення часу перегляду відеозапису від півгодинних до п'ятихвилинним і менш уривків, які забезпечують достатній матеріал для адекватного розуміння і подальшого використання в мові, стимулюючи висловлювання студентів з опорою на запропоновану у відеозаписі ситуацію. Кількість часу, який слід приділяти перегляду відео на уроці, залежить від цілей використання відео. Використання автентичних відеоматеріалів, як було зазначено вище, з метою навчання іншомовного спілкування сприяє оволодінню іноземною культурою.

Незважаючи на те, що вже достатньо написано на цю тему, питання, що являє собою мультимедійне мовне середовище, яка його природа і відмінні характеристики і дидактичні можливості підготовки успішного філолога, залишається досі невирішеною і затребуваною темою для наукової дискусії. Аналіз наукової літератури показав, що це поняття має масу відтінків залежно від області застосування: наукова, технічна, культурологічна, дидактична, так як її призначення змінюється в залежності від того, де і для кого передбачалося використовувати цей засіб, в яких стратегічних цілях, які

ставилися завдання на основі застосування різноманітних технологій. Найчастіше мультимедіа визначається як комп'ютерна технологія, яка забезпечує з'єднання декількох видів, пов'язаної між собою, інформації (текст, звук, фото, малюнок, анімація, відео та ін.) в єдиний блок. З вищесказаного випливає, що в умовах професійної підготовки майбутнього філолога іноземної мови мультимедійний простір являє собою:

1. Систему технічних засобів, які дозволяють створювати і відтворювати інформаційний продукт (ресурс), який об'єднує в собі інформацію: статичну візуальну (іншомовний текст, графіку) і динамічну (мова (діалог чи монолог на іноземній мові), музику, відеофрагменти, анімацію). Організація іншомовного середовища з використанням гіпертексту є важливою характеристикою мультимедійного простору.

2. Довідковий освітній продукт. Наприклад, різноманітні завдання в рамках модульних дистанційних курсів для студентів в системі MOODLE, мультимедійна презентація - як якийсь інформаційний ресурс, соціальні мережі як середовище спілкування.

Різнманітні сучасні мультимедійні технології розраховані на активізацію мультисенсорного сприйняття різноманітної інформації і є інноваційним засобом організації освітнього процесу. У своїй сукупності «мультимедійність» як науковий феномен активно сприяє утриманню уваги студентів на викладеному матеріалі, створює контекстові «зачіпки» для стійких асоціацій з навчальним матеріалом, викликає ефект цікавості, підвищує інтерес і створює мотивацію до більш поглибленого вивчення пропонованого на аудиторних заняттях і в рамках самоосвіти дидактичного матеріалу, ініціює бажання використовувати мультимедійні засоби, що застосовуються викладачем, у своїй поточній навчальній або звітній навчальній діяльності. Наприклад, мультимедійні проекти як спільна дослідницька, пошукова, творча діяльність студентів спрямовані на вирішення означеної проблеми та на досягнення кінцевого результату на основі інтернет-технологій.

Вмотивованість і успішність навчання на основі використання мультимедійних технологій доведена рядом країн. Наприклад, у багатьох навчальних закладах США і Канади, де застосовуються мультимедійні системи, прийшли до висновку, що кількість студентів, що здають з першої спроби усні іспити, подвоїлася, що здають з першої спроби письмові роботи - збільшилася в кілька разів, при цьому прогули і пропуски занять, на яких викладачі використовували мультимедійні засоби навчання, скоротилися. Прикладом мультимедійного освіти у Франції може служити освітній проект «Запровадження в аудіовізуальну культуру», в рамках якого школярі вивчають різні форми медіа (2014 року). На заняттях студентів залучають до поняття «медіакультури», тобто культури інформаційного суспільства: світу книг, газет і журналів, кінематографа, радіо- і телемовлення, електронних (CD, DVD) і інтернет-ресурсів. Такі заняття сприяють формуванню глобального мислення студентів за допомогою єдиного інформаційного простору, інформаційної грамотності та компетентності. Таким чином, відзначимо, що мультимедійне середовище мовного вузу має великий дидактичний потенціал, який дозволяє використовувати різного роду форми і методи самонавчання і самоактуалізації студентів, інноваційні технології створення культурно-мовного комунікативного простору, що сприяють вирішенню стратегічних завдань сучасної професійної іншомовної освіти: підготовки мобільного, успішного професіонала, готового вирішувати будь-які освітні завдання, що стоять перед сучасною освітою.

2.2 Вправи з формування іншомовної компетентності за допомогою мультимедійних засобів

Оскільки, мультимедійна технологія дозволяє комбінувати можливості комп'ютерних і традиційних засобів передачі аудіо- та відеоінформації, то її використання в навчальному процесі забезпечує зосередження уваги, утримання інтересу, ефективно засвоєння отриманих знань в довгостроковій пам'яті і наближення до культури мови якої, вивчають студенти.

На основі досліджень багатьох вчених, нами було виділено- три блоки вправ з використанням мультимедійних засобів: вправи з використанням мультимедійних презентацій, вправи з використанням відеоматеріалів та вправи з використанням сучасних соціальних мереж («Twitter» та «Facebook»). Всі вправи та завдання базуються на підручники, для студентів другого курсу, Володимира Дмитровича Аракіна «Практичний курс англійської мови», «A Way to Success. English for University Students» Тучиної Н., Зайцевої Н. і «New English File Intermediate Student's Book». Нами було розроблено вправи до п'яти розділів, а саме: «Education», «Sports and Games», «Geography», «Travelling» та «Theatre».

При відборі автентичних фільмів або відеоматеріалів враховувалися наступні критерії:

- 1) відповідність мовного змісту відео рівнем лінгвістичної підготовки студентів;
- 2) тематична актуальність;
- 3) якість відео;
- 4) відповідність змісту навчальним цілям і задачам, інтересам студентів;
- 5) зміст соціокультурної і соціолінгвістичної інформації;
- 6) сюжет фільму, який сприяє формуванню іншомовної компетенції.

При моделюванні процесу реалізації проекту та складанні вправ були відібрані 5 відеоматеріалів. Відповідно до розділу «Education» нами було

відібрано наступні відеоматеріали: відео на вісім хвилин «British Education System (Britain Explained)».

Роботу з відео British Education System (Britain Explained) на занятті необхідно проводити в три етапи: переддемонстраційний, демонстраційний і післядемонстраційний.

Перед переглядом відео перед студентами ставиться комунікативна задача, яка направляє їх увагу в потрібне русло. Для цього розробляються питання і робочий роздатковий матеріал, що дозволяє викладачеві організувати активний перегляд на занятті. Технологія перегляду передбачає членування відео на логічні уривки, розробку окремих завдань, спрямованих на зняття мовних труднощів і пояснення незнайомих реалій. При роботі з дидактичним роздатковим матеріалом студенти дотримуються певну технологію: попереднє ознайомлення з завданнями; роздатковий матеріал повинен бути простим, щоб студент знаходив впевненість в своєму успішному просуванні вперед; роздатковий матеріал не тестує, а стимулює мову студентів.

На переддемонстраційному етапі нами знімаються мовні труднощі сприйняття тексту відеофільму (фрагмента), роз'яснюються лінгвокраїнознавчі реалії. Студентам даються завдання на антиципацію змісту відео, змістовні орієнтири, опорні слова і фрази.

До даного відео пропонуються такі опорні слова та фрази: GCSEs (General Certificate of Secondary Education); compulsory education; primary school secondary; grammar school; national curriculum; A-levels; college; faith school.

На цьому етапі пропонуються питання за змістом:

- Would you like to study in Britain? Why?
- What do you know about educational system in Great Britain?
- What do you think is there any difference between modern and grammar schools?

•What do you think are schools in the UK better than in Ukraine?

Відповіді на запропоновані до перегляду питання дозволяють організувати бесіду за змістом переглянутого відео, а на більш просунутому етапі - дискусію, особливо в тому випадку, коли питання мають проблемний характер.

Під час демонстраційного етапу після першої демонстрації викладач проводить перший контроль розуміння окремих слів, фраз. Одним з важливих властивостей відеозапису є можливість зробити паузу, а також перемотування відеозапису в зворотну сторону з тим, щоб добитися адекватного розуміння і виконання поставлених викладачем комунікативних завдань. В ході діалогу між викладачем і студентами з'ясовуються складності сприйняття, даються додаткові опори і підказки.

Під час вторинного перегляду викладач домагається детального розуміння змісту, він має на меті контроль розуміння і розвитку навичок іншомовного говоріння на основі відеофрагменту. Контроль сприйняття відео в основному зводиться до перевірки розуміння іноземної мови, яка звучить з екрану. Найпростішою формою контролю є завдання вказати вірні і невірні твердження або вибрати один правильний варіант з кількох запропонованих та ін.. До цього етапу відносяться такі вправи:

1. Watch the video again and complete the first two columns of the table below (Перегляньте відео ще раз і заповніть перші два стовпці таблиці нижче).

Age	Education in the UK	Age	Education in my country

2. Let's compare and complete the second two columns of the table (Давайте порівняємо та заповнимо інші два стовпці в таблиці).

3. Are these statements true or false? (Ці твердження правдиві чи помилкові?)

- Education is compulsory from the age of three in Britain. **(false)**
- Children stay at secondary school to the age of 18. **(false)**
- At the age of 15-16 students take an examination called GCSE (General Certificate of Secondary Education). **(true)**
- Private schools are free of charge for British children. **(true)**
- Most children start primary school at the age of 5. **(true)**
- Every British child must stay at school from the age of 5 until they are 16. **(true)**
- At the end of each stage of education students take A-Level exams. **(false – at the age of 18, at the end of the 6th form)**
- At the age of 11 pupils get General Certificate of Secondary Education. **(false)**
- There are a lot of extracurricular classes in British schools. **(true)**

Нами було досліджено, відеофільм служить хорошою динамічною наочністю для практики іншомовного спілкування та створення ситуацій такого спілкування на навчальному занятті.

На післядемонстраційному етапі, відбувається закріплення матеріалу де, студентам необхідно запропонувати розіграти діалог в парах, де вони мають порівняти систему освіти в Україні та Великобританії:

4. University and school reunions. (Університетські та шкільні об'єднання.)

Imagine you are in London! You live with your new friend. He or She starts to talk with you about educational system in the UK. Compare educational system in Ukraine and in the UK using the following words or phrases: GCSEs (General Certificate of Secondary Education); compulsory education; primary school secondary; grammar school; national curriculum; A-levels; college; faith school.

У розділі «Sport and Games» можна використати наступні відеоматеріали: «How playing sports benefits your body ... and your brain» на чотири хвилини та «The ancient origins of the Olympics» на три хвилини.

До відео «The ancient origins of the Olympics» та «How playing sports benefits your body ... and your brain» нами було розроблені наступні вправи:

1. **Watch the video and fill the gaps. Explain the meaning of this words or phrases in English.** (Перегляньте відео та заповніть прогалини. Поясніть значення цих слів або фраз англійською мовою)

Thousands of years in the making, what began as part of a religious festival honoring the Greek god Zeus in the rural Greek town of Olympia has today become the greatest show of sporting excellence on Earth. The inception date in 776 BC became the basis for the Greek's earliest calendar, where time was marked in four-year increments called olympiads. What could it be? Why, it's the Olympic games, of course. Competition fosters excellence, or so thought the Ancient Greeks. In addition to sporting events, contests were held for music, singing, and poetry. You can read about them all yourself in classical literary works, like Homer's "Iliad" and Virgil's "Aeneid." Even mythical heroes appreciate a good contest every now and then, wouldn't you say? For the first thirteen games, the Ancient Greek Olympics featured just one event, the two hundred yard dash.

But over time, new exciting contests, like boxing, chariot and mule racing, and even a foot race where the competitors wore a full suit of armor enticed many hopeful champions into the Olympic stadium. The combined running, jumping, wrestling, javelin throwing, and hurling the discus events known as the pentathlon inspired world-class competition, and the pankration, a no holds barred fight where only biting and eye-gouging were prohibited, ensured the toughest men were victorious. And victorious they were...

2. **Imagine it's the year 2090! What will be with Olympic Games and what kinds of sports will take part in the Olympic Games? Use the following the following word-combinations:**

- Athletic training

- to win the team (personal, national, world) championship
- to follow a tournament (competition, etc.)
- to kick the ball
- to win by 2 (3, etc.) goals
- to score a goal (20 points)
- to keep the score
- to win with the score 4 to 0
- to end a game in a draw (to draw a game)
- in smb.'s favour
- to set up (break) a record
- to win a prize (a cup, the victory)
- record holder
- the world (national, European)

3. Watch the video «How playing sports benefits your body ... and your brain» work with your group to make notes of the main points and write this points in six columns under Who? What? Where? When? Why? How?

Who?	What?	Where?	When?	Why?	How?

До розділу «Geography» автор підручника пропонує нам ознайомитись з географічними фактами Британії. В даному розділі вдалим є, показ відео на чотири хвилини «UK Culture. Geography and Climate». У межах досліджуваної роботи, ми пропонуємо такі вправи:

1. **So what is the United Kingdom? To give it its full title it's 'The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland'. You might hear it referred to as Britain, Great Britain or more often, simply as 'The UK'.**

Before you watch this video, match the words and phrases in the table to their definitions.

Distinct	Boasting	Sparsely	Lies	Adjacent to
Hilly	Rugged	Consist of	Spells	Prevailing

Definitions.

- a. to be made or formed of
- b. be in a particular place or position
- c. next to
- d. clearly separate and different
- e. wild, not even, difficult to travel over
- f. small in number and over a large area
- g. having lots of parts higher than the surrounding land
- h. having something to be proud of
- i. which blows in a particular place
- j. short periods of a particular type of weather

Після демонстрації відео, ми пропонуємо студентам завдання на закріплення вивченого матеріалу:

2. Read the questions and choose the right answers.

1. The United Kingdom contains

- a. a hundred of small island.
- b. hundreds of small islands.
- c. thousands of small islands.

2. England consists mainly of

- a. low land with a few mountains.
- b. highlands and lowlands.
- c. mountains and lowlands.

3. The highlands of Scotland have
  - a. few people and many mountains.
  - b. many people and few mountains.
  - c. many people and many mountains.
4. Most people in Scotland live
  - a. in the Highlands.
  - b. in the mountains.
  - c. in the Lowlands.
5. The Atlantic Ocean brings lots of
  - a. cold windy weather.
  - b. wet but not too cold weather.
  - c. cold and wet weather.

3. Match the numbers in the box to make facts about the UK.

<ul style="list-style-type: none"> •22 •300 •4 •700 •2 150
----

1. The number of miles that separate the largest island from France =
2. The length in miles of the largest of the UK islands =
3. The number of distinct regions in Scotland =
4. The size in square miles of the largest inland body of water =
5. The maximum width in miles of the largest island in the UK =
6. The number of countries which make up the United Kingdom =

До розділу «Theatre», доречним буде показ відео «Going to the Theatre» на дев'ять хвилин, де інтерв'юєр розповідає своє враження від театру та

спектаклю і бере інтерв'ю у актора театру, який розповідає як працює театр. Нами було створено завдання за допомогою електронного ресурсу, в якому викладач повинен дати студентам прослухати уривок з відео, далі, студентам надається текст з пропусками, як зображено у рисунку 2.1, де вони мають вписати пропущені слова та словосполучення. На рисунку 2.2 ми можемо бачити, якщо все написано вірно, на екрані з'явиться зображення про те, що завдання виконано вірно. Приклад наведемо нижче:

Рисунок 2.1

Гра «Заповни пропуски» на сайті «learningapps»

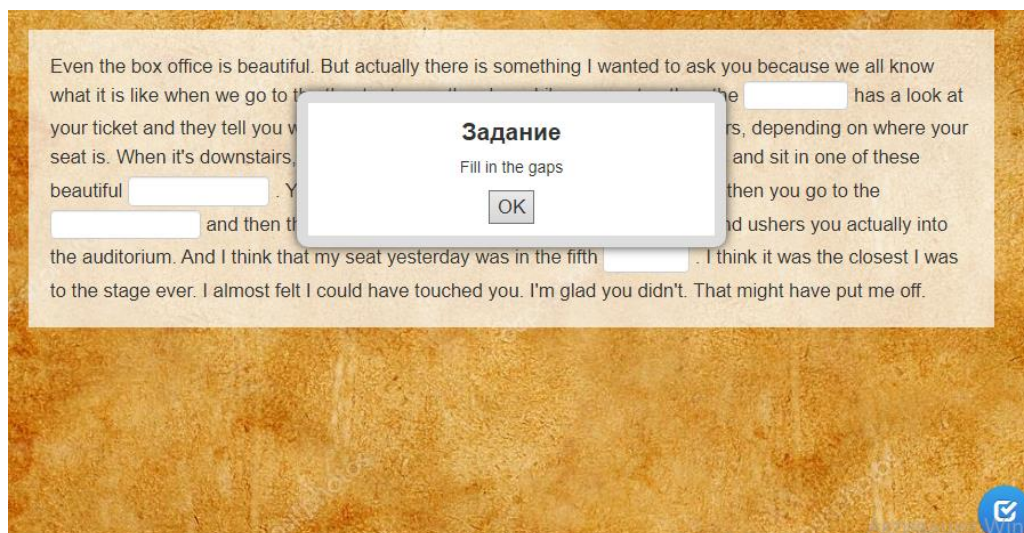
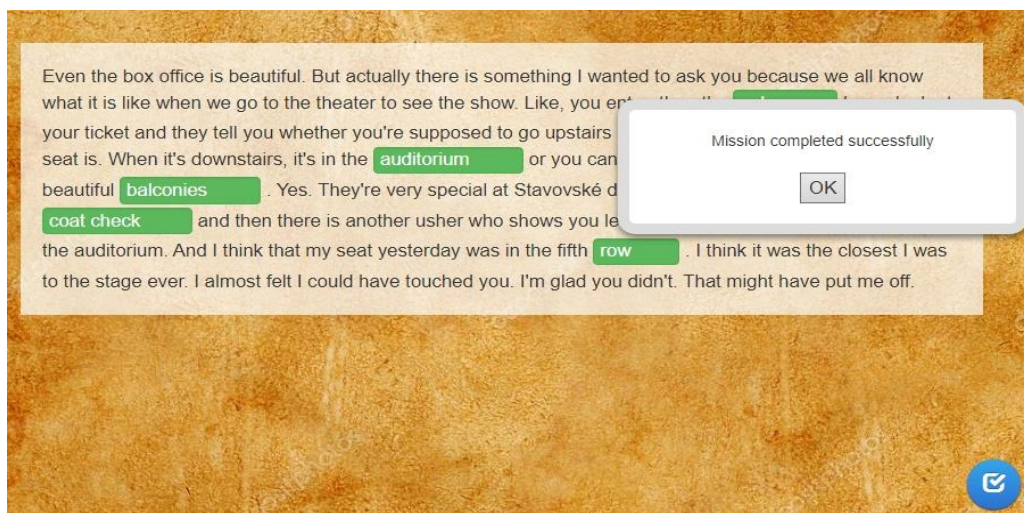

Рисунок 2.2

Гра «Заповни пропуски» на сайті «learningapps»

Таким чином, ми бачимо що, використання відео та фільмів на заняттях з іноземної мови робить їх безцінним інструментом в навчанні, тому що,

візуалізація навчального матеріалу за допомогою фільмів сприяє розширенню лексики і кращому її засвоєнню, так як студенти розуміють мову оповіді в рамках всього контексту. Цінність використання фільмів полягає не тільки в підтримці вербальних висловлювань з відповідними зображеннями, а й у здатності студентів зберігати спрямованість уваги на певному об'єкті, формувати стійку концентрацію свідомості в процесі перегляду і прослуховування. Також, відео підвищують здатність студентів розуміти сенс досліджуваного матеріалу, виробити своє власне ставлення до побаченого, мати можливість чути мову в формах діалогу за допомогою автентичного контексту.

Наступним вдалим поєднанням мультимедійних технологій з вивченням іноземної мови є використання презентацій. Перевага презентації складається в: поєднанні різноманітної текстової аудіо- та відеонаглядності; можливості використання презентації як інтерактивної, мультимедійної дошки, яка дозволяє більш наочно деталізувати новий лексичний та граматичний (а можливо, і фонетичний) матеріал, а також здійснювати опорну підтримку під час навчання всіх видах мовної діяльності; можливості використання окремих слайдів в якості роздаткового матеріалу (опори, таблиці, діаграми, графіки, схеми, колажі та ін.); можливості управління увагу студентів за рахунок ефектів анімації і гіперпосилань; підтримки пізнавального інтересу студентів, посилення мотивації навчання, а також ефективності сприйняття і запам'ятовування нового навчального матеріалу; здійсненні контролю за засвоєнням нових знань і систематизації вивченого матеріалу; поєднанні аудиторної та позааудиторної самостійної роботи студентів; економії навчального часу; формуванні комп'ютерної мультимедійної компетентності, як викладача, так і того, хто навчається, і розвитку їх творчих здібностей в організації навчальної роботи.

До вправ з використанням презентацій нами були відбрані чотири розділи з підручника «Практичний курс англійської мови. 2 курс», за такими темами: «Illnesses and their Treatment», «City», «Meals».

У змісті мультимедійних презентацій для теми «Illnesses and their Treatment», ми виділяємо: мовні, вправи на вивчення лексики та мовленнєві вправи.

Вправа на вивчення лексики спрямована на розширення словника студентів, а також на вироблення у них уміння вибирати із свого словникового запасу для висловлення думки ті слова, які найбільше відповідають змісту висловлювання. Наведемо приклад.

1. Make up words of the letters about health and the parts of the body and try to explain their meanings in English.

Рисунок 2.3

Презентація «Illnesses and their Treatment» «Хвороби та їх лікування» слайд

№ 1

Make up words of the letters about health and the parts of the body		
aedh	eey	soen
eznees	dineciem	lesup
coererv	blatte	asiesdecakb
ypmtsom	cakb	ufl
mnetatret	gle	lilp

Мовні вправи застосовуються з метою формування мовних (лексичних, граматичних, фонетичних) навичок. Це забезпечується виконанням студентами дій з мовним матеріалом, що презентується, поза ситуацією спілкування і передбачає зосередження власне на формі мовної одиниці, тому в нашій роботі нами було розролено наступні види вправ. Наведемо ілюстрований приклад.

2. Choose the necessary word to fill in the gap in the sentence (Оберіть необхідне слово, щоб заповнити пропуск у реченні).

Презентація «*Illnesses and their Treatment*» «Хвороби та їх лікування» слайд

№ 2

headache, toothache, sore throat, stomachache, pain in the knee

- Pamela ate too much ice-cream yesterday and today she has got a _____.
- Tom played football yesterday. He fell down and now he has got a _____.
- Den didn't wash his hands before supper yesterday and today he has got a _____.
- Amanda often has got a _____ because she watches TV from morning till night.
- Fred doesn't visit dentist regularly, that's why he often has got a _____.

Активаци
Чтобы акти

Мовленнєві вправи зорієнтовані на розвиток умінь використання мовних одиниць під час сприймання і породження текстів. При формуванні професійної іншомовної компетентності майбутніх філологів вважаємо, що мовленнєві вправи забезпечують вдосконалення комунікативних умінь майбутніх філологів, активізують творчу активність та самокритичність. Проілюструємо зразком.

3. Indicate which illnesses are treated with what medicine and make a dialogue with a friend using new words and words-combinations (Укажіть, які хвороби лікують, якими лікарськими засобами та встановіть діалог з другом, використовуючи нові слова та слова-сполучення).

Презентація «*Illnesses and their Treatment*» «Хвороби та їх лікування» слайд

№ 3

The names of the illnesses and names of medicines

• a headache	• cold remedy
• a backache	• cough mixture
• a sore throat	• throat tablets
• a cold	• ear drops
• a cough	• aspirin
• a toothache	• gargle
• a stomachache	• antibiotics
• an earache	• painkillers

S1 – What should I take for...?
S2 – You should take...

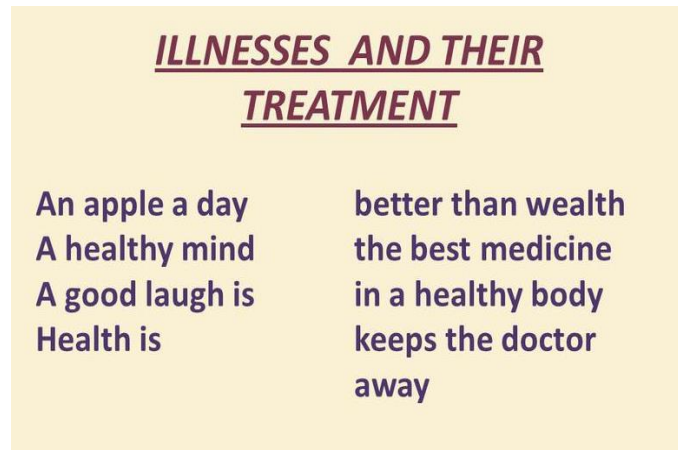

4. **Complete the proverbs and discuss it with your group** (Допишіть прислів'я та обговоріть ці прислів'я зі своєю групою).

Рисунок 2.6

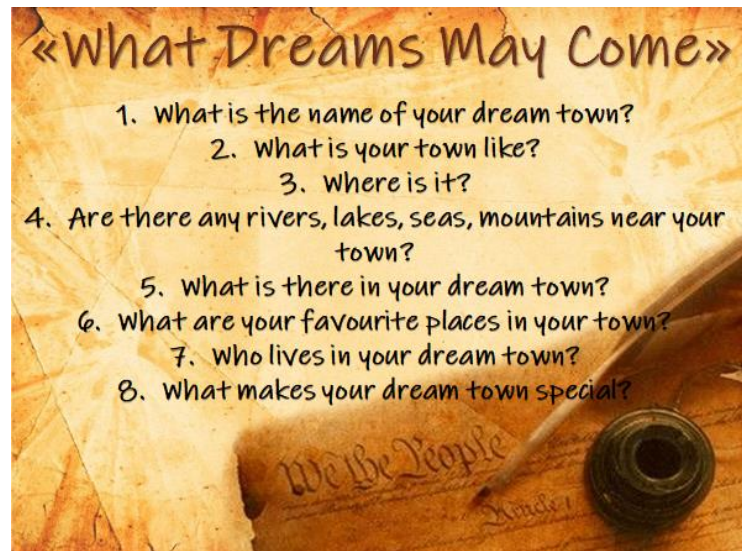
Презентація «*Illnesses and their Treatment*»

«Хвороби та їх лікування» слайд № 4

Відповідно до теми «City», вдалою буде комунікативна вправа. Даній вправі не характерна багаторазовість виконання. Комунікативні завдання супроводжуються певними стимулами, які слугують основою для здійснення комунікації. Ця основа може мати вигляд вербального формулювання завдання, або схеми, малюнків, фотографій як його додаткових засобів. Прикладами комунікативних завдань є проектна робота, творчі завдання, що передбачають підготовку мультимедійних презентацій студентами. Це допоможе розкрити творчий потенціал майбутніх філологів, демонстрацію рівня їхньої мовленнєвої підготовки, сформованості професійних якостей, вміння оцінити власну діяльність і скоригувати її відповідно до ситуації та власних потреб. Наприклад.

1. Answer the questions and following these questions, prepare and make a presentation «What Dreams May Come», where you can tell us about your dream town or city (Дайте відповідь на запитання. Відповідаючи, підготуйте та зробіть презентацію «Куди приводять мрії», в якій, необхідно розповісти про місто своєї мрії).

До теми «Meals», доречними будуть вправи на вивчення та повторення лексики. Наведемо приклад.

1. Look at the picture of food and drinks. How many items can you name? (Подивіться на малюнок з їжею та напоями. Скільки предметів ви можете назвати?)

Tell your partner how many foods you can name using:

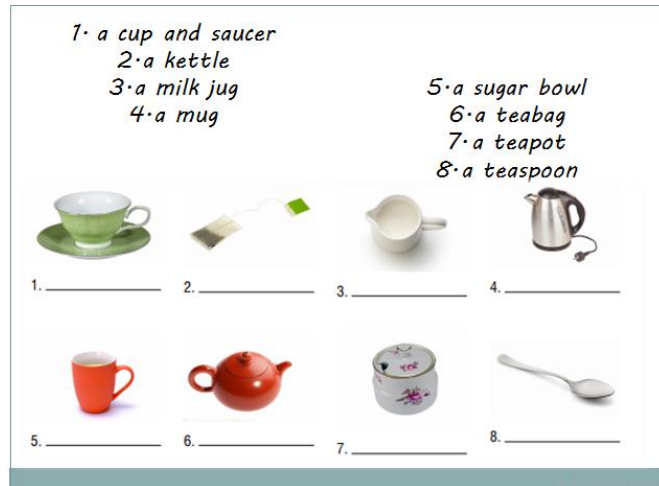
- There is a ... - There are some ... (Some foods are countable (a banana, an apple) and some foods are uncountable (some pasta, some rice). Can you divide the foods in the picture on the right into each column?)

2. Match the words to the pictures below (З'єднайте слова з малюнками нижче).

Рисунок 2.9

Презентація «Meals», «Їжа» слайд № 2

3. Students take it in turns to read out descriptions of well known dishes. Others have to guess the dish (Студенти по черзі читають описи добре відомих страв. Інші повинні відгадати страву).

Рисунок 2.10

Презентація «Meals», «Їжа» слайд № 2

It doesn't really taste like its name. For a start, it is sweet, while the name suggests something savoury. The base is made of biscuit and the top is sweet and made of eggs and a special kind of cheese. Often there is a layer of fruit. Hard to find anyone who doesn't like it - but it'll make you fat fast.

A famous dessert in the country it comes from. Made of eggs, milk and sugar with coffee. The Italian name translates into English as 'pull me up', so you eat it when you are feeling down.

There are slices of roast turkey with stuffing, roast potatoes, and a selection of vegetables and cranberry jelly. If you're not too full after that, the desert is a heavy, dark-coloured pudding containing various dried fruits. To be really traditional, you pour brandy over the top and set light to it as you bring it to the table.

Potatoes are cut into long fingers and deep-fried in oil. The fish, usually cod or plaice, is dipped into a liquid mixture of eggs, milk and flour, and then deep-fried. Usually served as a takeaway, you add salt, vinegar and a cold, white sauce called tartare sauce.

Наступним блоком вправ у нашій роботі є вправи з використанням соціальних мереж. Запропонована нами програма з використанням соціальних Інтернет-сервісів створена для зайнятості майбутніх філологів англійської мови і для розвитку комунікативних та професійних фахівців, і

заснована на застосуванні найбільш популярних, на наш взгляд, Інтернет-ресурсів – Facebook або Twitter. Проведений огляд функціональних можливостей цих соціальних Інтернет-сервісів. Наприклад, міжнародний ресурс «Twitter», девіз котрого звучить так: «The best way to discover what's new in your world» (укр.: найкращий спосіб дізнатися, що нового є в світі), дозволяє миттєво отримати інформацію, так би мовити «з перших вуст», не тільки звичайних користувачів, але і знаменитих музикантів, письменників, видатних діячів, перших осіб різних країн. Володіючи таким технологічним потенціалом, «Twitter» придбав величезну популярність серед молодого покоління, що в свою чергу може послужити відмінним засобом при навчанні іноземної мови. Вправи з використанням соціальних Інтернет-сервісів (Facebook, Twitter) на практичних заняттях з англійської мови реалізується на трьох етапах: попереднього, основного і заключного. Розглянемо їх детальніше.

Вправи створені у логіці «від простого до складного»: від розвитку умінь читання та письмового висловлювання, до розвитку умінь розуміння усного повідомлення носія мови.

Блок завдань 1: створення та заповнення особистих сторінок на досліджуваному іноземною мовою в Facebook або Twitter. Сторінка (профіль) в кожній із соціальних мереж припускає заповнення особистих даних, вказівка інтересів, і зворотний зв'язок з іншими користувачами.

Блок завдань 2: читання і коментування різних записів інших членів соціальної мережі і висловлення власної думки в «постах», читання іншомовних «твітів» інших членів соціальної мережі і їх вибіркового переклад на рідну мову з можливістю вкласти цю інформацію в презентацію з ілюстраціями та відео.

Блок завдань 3: створення «поста», в якому висловлюється власна думка на теми які вивчаються в університеті на практичних заняттях з англійської мови, ілюстровання відповідним графічним фрагментом, на тематику, відібрану за «хештегом» та відповідно до установки викладача (три теми на

вибір, що вивчаються в рамках дисципліни «Практики англійської мови» та презентування проекту на занятті з англійської мови.

Потрібно відзначити, що реалізація запропонованих нами вправ здійснюється, головним чином, за межами аудиторії, в якості домашнього завдання (проекту), що дозволяє кожному студенту займатися у власному ритмі, виходячи з рівня підготовленості, інтересів і запитів. Викладач, який є користувачем застосовуваних в навчальних цілях соціальних Інтернет-сервісів, має можливість постійного моніторингу діяльності своїх студентів - «друзів» або «списку підписок».

2.3 Ефективність формування методики іншомовної компетентності засобами мультимедійних технологій

Реалії інформаційного суспільства, безсумнівно, вносять істотні корективи в розуміння процесу міжкультурної комунікації взагалі і міжкультурної комунікації вчителя іноземної мови зокрема, який не може розглядатися ізольовано від швидко розвиваючого інформаційного простору. Інформатизація суспільства постає не тільки як техніко-технологічний феномен, але і як явище сучасної культури. Будь-яка культура має на увазі існування певного інформаційного простору, що має технологічні та соціальні характеристики. Мультимедіа в зв'язку з цим представляється як новітнє і швидко розповсюджене інформаційне середовище сучасної полікультурної мовної дійсності, як новий тип технологічного, психофізичного та соціокультурного буття полілінгвальної і полікультурної особистості взагалі і вчителя іноземних мов зокрема. Соціальні характеристики мультимедійного середовища мають серйозне значення в розумінні процесів міжкультурної комунікації вчителя іноземних мов. Також, було виявлено, що ефективність процесу сприйняття інформації в різних

формах її подачі знаходиться в наступному співвідношенні: ми запам'ятовуємо 10% з того, що читаємо; 20% - з того, що ми чуємо; 30% - з того, що ми бачимо; 50% - з того, що чуємо і бачимо; 70% - з того, що самі говоримо; 90% - з того, що самі робимо [D. Beyer].

Наведені дані показують, що максимальна ефективність сприйняття спостерігається при одночасному використанні слухового і зорового каналів передачі інформації, а якщо ще цю інформацію при сприйнятті переробляти, то обсяг її сприйняття може скласти до 90%. Подивимося, які результати покаже наш експеримент, в якому брали участь студенти 2-го курсу університету Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (групи дф-18 та дп-18) кафедри англійської філології та методики викладання англійської мови.

Сам експеримент полягав у тому, що студенти з експериментальної групи протягом усього семестру займалися за підручником і використовували мультимедійні засоби в тих випадках, де їх можна було замінити на підручники, студенти ж контрольної групи займалися виключно за підручниками, вони вивчали той ж матеріал, тільки по методам традиційного навчання. Навчання на другому курсі направлено на формування і вдосконалення професійної іншомовної компетентності, до складу якої входять лінгвістична, соціолінгвістична, соціокультурна, стратегічна, професійно орієнтована, навчальна, мотиваційна та соціальна компетенції. Формування зазначених компетенцій - дуже складний процес з педагогічної точки зору. У нього включається сприйняття матеріалу, його осмислення, його запам'ятовування і оволодіння їм, яке дає можливість вільно ним користуватися в різних ситуаціях, по-різному їм оперуючи. Якщо це досягнуто, то можна сміливо говорити про сформованість тієї чи іншої компетенції.

Результати наукового дослідження були відомі після проведення підсумкового тесту на рівень сформованості компетенцій. Тест був однаковий для обох груп, містив завдання на перевірку засвоєння нових

лексичних одиниць і професійної термінології, лінгвокраїнознавчої інформації, навичок аудіювання, мовної здогадки, тобто перевірявся рівень професійної компетенції в галузі іноземних мов по заданим темам. Всі студенти були поставлені в однакові умови.

З аналізу результатів ми прийшли до наступних висновків:

1. Експериментальна група (ДФ-18): студенти, які займаються на відмінно, звичайно ж, впоралися із тестом, набравши максимальний бал; слабкі студенти теж показали хороші результати (двоє з трьох отримали хороші оцінки, що, на наш погляд, є відмінним показником);

2. Контрольна група (ДП-18): практично всі студенти, що займаються на відмінно (5 з 8), набрали максимальний бал в тесті; слабкі студенти написали тест на задовільні оцінки, за винятком одного студента, який зовсім не впорався із завданнями.

Спостереження показали, що чим більше ми експериментували з використанням мультимедійних засобів як джерело нової наукової інформації, тим більше розуміли, що вони несуть в собі більший потенціал, ніж звичайне заняття, лекція або самостійна робота з книгами. Варто відзначити, що організація навчального процесу з використанням мультимедіа служить сильною мотиваційною основою навчання. З психології відомо, що мотивація тісно пов'язана з інтересом. З'єднання пізнавального і емоційного дозволяє висловлювати об'єктивні закономірності предмета вивчення в цікавій і яскравій формі. Мультимедійні навчальні програми, що викликають підвищений інтерес і більш емоційне ставлення студентів, роблять позитивний вплив на запам'ятовування навчального матеріалу, компенсують недоліки в розвитку уваги, підвищують виховний аспект навчання.

Описаний досвід дозволяє стверджувати, що мультимедійні технології, сприяючи оперативному оновленню методики проведення вузівських занять, інтенсифікують роботу викладача і студентів, дозволяють раціонально співвідносити елементи науково-теоретичної і практичної підготовки, більш

успішно здійснювати контроль за засвоєнням знань і становленням умінь, регулювати цей процес. Наявність дослідних моментів в діяльності аудиторії створює психологічні та дидактичні умови для прояву самостійності суджень, творчого мислення, розвиває методичну допитливість, формує індивідуальну педагогічну позицію.

На підставі вищевикладеного можна зробити висновок про те, що мультимедійні технології являють собою ефективний засіб навчання, що підтверджується результатами, отриманими нами під час проведення експерименту. Варто звернути увагу на те, що необхідність застосування мультимедіа в процесі вивчення англійської мови в педагогічному вузі обумовлена тим, що він дає величезні можливості автентичної комунікації; є засобом формування професійної компетентності студентів; виступає альтернативою штучно створеного спілкування, що проходить без участі носіїв мови; надає можливість здійснити віртуальну подорож в будь-яку країну на вибір, відвідати визначні пам'ятки, вивчити реалії, традиції, культуру держави; сприяє підвищенню мотивації студентів до вивчення англійської мови, так як дозволяє урізноманітнити навчання. Процес навчання англійської мови стає цікавим, легким, а внаслідок цього - і результативним. Мультимедійні технології надають стимул для вивчення англійської мови не тільки в вузі в рамках заняття англійської мови, а й в самостійній роботі студентів. Внаслідок цього можна без перебільшення стверджувати, що мультимедіа є незамінним засобом формування професійної іншомовної компетентності на заняттях з англійської мови у ВНЗ.

ВИСНОВКИ

Різнобічне вивчення проблеми формування іншомовної компетентності майбутніх філологів засобами мультимедійних технологій, узагальнені результати експериментального навчання дали змогу сформулювати такі висновки: іншомовна компетенція є необхідною умовою для володіння лексикою і ефективною комунікації іноземною мовою. Формування іншомовної компетенції студентів-філологів - це складний і багатоступінчастий освітній процес.

Ефективність процесу навчання іноземної мови залежить не тільки від готовності викладача і студентів, а й від тих сучасних технологічних рішень, які знайдуть застосування на заняттях. Комп'ютерні технології як додатковий освітній інформаційний ресурс є найбільш затребуваним сьогодні в освіті, а мультимедійні технології в мовній освіті значно підвищують рівень викладання іноземної мови.

Мультимедійні технології, розроблені для викладання, враховують особистісний контекст отримання знань і значно підвищують мотиваційну готовність студентів, сприяють їх активної розумової діяльності, стимулюють пізнавальні потреби, максимально індивідуалізують навчальний процес.

Наше дослідження показало, що на момент проведення експериментальної роботи сформованість іншомовної компетенції студентів перебувала на середньому рівні. Це обумовлювалося такими факторами, як недостатня орієнтація навчального процесу на індивідуальні особливості студентів, середньо розвинений соціокультурний контекст отримання знань на іноземній мові, дотримання принципів традиційної подачі матеріалу і незатребуваність інноваційних технічних рішень.

В результаті експериментальних впливів було відзначено зростання рівня іншомовної компетенції студентів; підвищився рівень соціокультурних

знань; студенти легше долали психологічний бар'єр у спілкуванні; посилилася внутрішня мотивація до вивчення іноземної мови.

Проведене дослідження підтвердило гіпотезу про ефективність формування іншомовної компетенції у студентів при дотриманні зазначених вище умов. Це дозволило переконатися в ефективності розробленої нами методики, яка передбачає застосування мультимедійних технологій.

Запропонована нами методика пройшла експериментальну апробацію, що дозволило зробити наступні висновки:

1. Формування іншомовної компетенції має забезпечуватися узгодженістю цілей, завдань, змісту і технологій навчання іноземної мови, а також професійною компетентністю вчителя і послідовністю навчальних впливів.

2. Мультимедійні технології сприяють більш ефективному мовному та психічному розвитку у студентів.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми формування професійної іншомовної компетентності майбутніх філологів, отримані результати доводять необхідність її подальшого теоретичного та експериментального дослідження. Наукового обґрунтування вимагають питання використання мультимедійних засобів навчання у процесі розвитку професійної іншомовної компетентності майбутніх філологів на старших курсах університету; оптимізації самостійної роботи майбутніх філологів з використанням мультимедійних навчальних презентацій у позааудиторний час; створення і залучення мультимедійних навчальних презентацій у процес професійної іншомовної підготовки майбутніх учителів іноземної мови, а також фахівців інших спеціальностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Афасижев М. Н. Западные концепции художественного творчества : Москва : Высшая школа, 1990. 175 с.
2. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. *Надія Михайлівна Бібік : Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи* / Під заг.ред. О. В. Овчарук. Київ : КІС, 2004. С. 47-48.
3. Бондаренко О. М. Експериментальна перевірка застосування мультимедійних технологій у навчальному процесі з педагогічних дисциплін. *Рідна школа*. 2009. № 8-9. С. 50–52.
4. Вернер И. Все о мультимедиа. Київ : ВНУ, 1996. 352 с.
5. Демченко Д. І. Формування професійної іншомовної компетентності майбутніх юристів у фаховій підготовці : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук : 13.00.04. Харків, 2010. 20 с.
6. Емелин В. А. Гипертекст и постгугтенберговая эра. URL : <http://emeline.narod.ru/hipertext.htm> (дата звернення: 02. 09. 2019).
7. Епихина Н. О. Обогащение языковой компетенции студента в образовательном процессе вуза. автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Красноярск, 2001. 21 с.
8. Зыкова В. Н. Формирование иноязычной профессионально-коммуникативной компетенции студентов судоводительских факультетов : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Санкт-Петербург. 2002. 159 с.
9. Изаренков Д. Д. Базисные составляющие коммуникативной компетентности и их формирование на продвинутом этапе обучения студентов – нефилологов. *Русский язык за рубежом*. 1990. №4. С. 54–60.

10. Калінін В. О. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови засобами діалогу культур : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Житомир, 2005. 22 с.
11. Карпова Л. Г. Сутність професійної компетентності вчителя. Проблеми підготовки студентської молоді до навчальнопізнавальної діяльності. *Проблеми сучасного мистецтва і культури*. Київ : Науковий світ, 2001. – С.75-79, 99- 99.
12. Кирмайер М. Мультимедиа. Санкт-Петербург : ВНУ, 1994. 192 с.
13. Колесникова А. Н. Видеопроект как мультимедийный продукт для развития устнопроизносительных навыков и устно-речевых умений. *Иностранные языки в школе*. 2017. № 7. С. 24–28.
14. Коннова З. И. Развитие профессиональной иноязычной компетенции будущего специалиста при многоуровневом обучении в современном вузе : дисс. ... доктора пед. наук : 13.00.08. Тула, 2003. 355 с.
15. Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения. Москва : Просвещение, 2007. С. 114–115.
16. Кузнецов М. М. Философия Маршалла Маклюэна и коммуникативные стратегии Интернет. URL : <http://testpsy.chat.ru/litra/2-mclw.html> (дата звернення: 04.09.2019)
17. Кульчицкая Д. Ю. Истоки мультимедийности в традиционных жанрах. *Вестник Московского университета*. 2012. №3 С. 94-100.
18. Куца С. Сучасні методи викладання іноземних мов. URL : <http://www.oldconf.neasmo.org.ua> (дата звернення: 04.09.2019)
19. Лебеденко Ю. М. Гуманізм та освіта. *Компетентнісний підхід в системі вищої освіти* : збірник матеріалів VIII міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 19-21 верес. 2006 р. Вінниця, 2006. С. 93-95.
20. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность. Москва : Политиздат, 1975. 304с.

21. Лозова В. І. Педагогічна підготовка у вищих педагогічних навчальних закладах. *Формування педагогічної компетентності викладачів вищих закладів освіти* : матеріали міжвуз. наук.-прак. конф., м. Харків : ОВС, 2002. С. 3-8.
22. Маклюэн Г. М. Понимание Медиа: Внешние расширения человека. Перевод с английского : В. Г. Николаев. Москва, 2003. 320 с.
23. Маркова А. К. Психология профессионализма. Москва : Знание, 1996. 312 с.
24. Мельник Н. І. Іншомовна компетентність як пріоритетний напрям у змісті професійної підготовки педагогів у країнах Європи. *Іншомовна освіта педагога : виклики, проблеми, перспективи* : матер. міжнар. наук.-практ. конф. м. Київ, 5 лист. 2105 р. К., 2015. С. 201–207.
25. Митина Л. М. Психология труда и профессионального развития учителя. Москва : Академия, 2004. С. 227–229.
26. Мильруд Р. П. Компетентность и иноязычное образование. сборник научн. статей, г. Таганрог : ТГРУ, 2004. С.70-80.
27. Мильруд Р. П. Иностранные языки в школе. *Компетентность в изучении языка* : избранные труды. Москва, 2004. С. 30-36.
28. Нечаюк І. О. Доцільність і особливості використання мультимедійних технологій у викладанні іноземних мов. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2016. вип. 20(1). С. 131-134.
29. Писаренко В. И. Открытое образование. *Использование компьютерных технологий в обучении иностранным языкам* : Москва. 2004. № 1. С. 51-55.
30. Пометун О. І. Компетентнісний підхід до оцінювання рівні досягнень учнів : презентація на нараді центру тестових технологій, м. Київ, 19 жовт. 2004 р. Київ, 2004. С. 10-11.
31. Прадівляний М. Г. Гуманізм та освіта. *Викладання фахово спрямованої іноземної мови на основі компетентнісного підходу* :

зб. матеріалів VIII міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 19-21 вересня 2006 р. Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2006. С.341-344.

32. Рахимова А. Э. Интеграция образования, науки, культуры. *Роль компьютерных технологий в развитии социокультурной компетенции студентов* : изд-во СГПУ. Самара, 2008. С. 313-317.

33. Рахимова А. Э. Иностранные языки в школе. Преимущества применения компьютерных технологий при обучении иностранным языкам. *Просвещение*. 2017. № 10. С. 56-60.

34. Ратнер Ф. Л. Развитие социокультурной компетенции с помощью компьютерных технологий. *Язык и культура*. 2005. № 16. С. 87-90.

35. Семенюк Э. П. Информационная культура общества и прогресс информатики. *НТИ*. 1994. № 1. С. 1-9.

36. Скибб Л. Дж., Хэйфмейстер С., Чеснат А. М. Оптимизация мультимедиа ПК : пер. с англ. Киев : ДиаСофт Лтд 1997. 352 с.

37. Фохт-Бабушкин Ю. У. Художественная жизнь современного общества : в 4-х т. / отв. ред. : Ю. У. Фохт Бабушкин. Санкт-Петербург. 1997. Т. 2. 213 с.

38. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностноориентированной парадигмы образования. *Народное образование*. 2003. №2. С. 58–64.

39. Baddeley A. D., Hitch G. J. Working memory. *Recent advances in learning and motivation*. 2015. Vol. 8. P. 47–90.

40. Bowden J. Competency – Based Education – Neither a Panacea nor a Pariah. URL : www.crm.hct.ac.ae/events/archive/tend.018.bowden.html (дата звернення: 15.10.2019).

41. Caena Francesca Literature Review Teachers. Core Competences: Requirements and Development. Education and Training, Thematic Working Group “Professional Development of Teachers”, EUROPEAN COMMISSION Directorate-General for Education and Culture. 2011. 28 p.

42. Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications. European Commission. 2004. URL : <http://www.pef.uni-lj.si/bologna/dokumenti/eu-common-principles.pdf> (дата звернення: 15.10.2019)
43. Koua V. Theory and Practice in Language Studies. *The Internet in French Language Teaching and Learning : Positive and Negative Impacts*. Great Britain: Academy Publication. 2012. P. 564-571.
44. European Commission Directorate-General for Education and Culture. Implementation of “Education and Training 2010”. Work programme. Working group B: Key Competences. Key competences for lifelong learning. URL: http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/keyrec_en.pdf (дата звернення: 24.10.2019).
45. Gruner M. Computer im Deutschunterricht. Miinchen : Goethe - Institut. Fernstudieneinheit 14. 195 S.
46. Kerres M. Multimediale und telemediale Lernumgebungen: Konzeption und Entwicklungen. Miinchen : Fink, 1998. 236 S.
47. Mayer R. E, Heiser J. and Lonn S. Cognitive constraints on multimedia learning: When presenting more material results in less understanding. *Journal of Educational Psychology*. 2001.№ 93. P. 187–198.
48. Mayer R. E Cambridge Handbook of Multimedia Learning. *Cognitive Theory of Multimedia Learning*. New York : Cambr. Univ. Press, 2010. P. 31
49. Turnbull, M & Lawrence, G. (2002). Computers make sense according to brain research...but what do students think? Canadian Association of Second Language Teachers. URL : <http://www.caslt.org/> (дата звернення: 27.11.2019).
50. Paivio A. Mental representations: A dual coding approach. Oxford University Press. – 1986.
51. Paivio A. A dual coding theoretical model of reading. Theoretical models and processes of reading. NewYork, DE : International Reading Association. 2004. P. 1329–1362.

52. Robert A. Types of Multimedia in Classroom. URL: http://www.ehow.com/info_7941275_types-multimedia-classroom.html (дата звернення: 27.11.2019).
53. Rucher Dominique S. Key Competencies for a Successful Life and WellFunctioning Society. Germany : Hogrefe & Huber Publishers, 2003. 206 p.
54. Sakthivel K. Influence of Multimedia Technology in English Language Teaching. URL : <http://www.slideshare.net> (дата звернення: 28.11.2019).
55. Shelly C., Cunter C. Teachers discovering computers: Integrating technology and digital media in classroom (4th ed.). Boston : Thomson Course Technology, 2006.
56. Sweller J., Chandler P. Why Some Material Is Difficult to Learn. Cognition and Instruction. Lawrence Earlbaum Associates, Inc.1994, 12 (3). P. 185–233.
57. Riasati M., Allahyar N., Tan K. Technology in Language Education : Benefits and Barriers. *Journal of Education and Practice*. 2012. Vol. 3. No. 5. P. 25-30.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Коджаспирова Г. М., Коджаспиров А. Ю. Педагогический словарь. М. : АСАДЕМА, 2003. 62 с.
2. Назаров А. В. Великий психологічний словник. М. : Прайм-ЄВРОЗНАК. під ред. Б. Р. Мещерякова, акад. В. П. Зінченко, 2003. 298 с.
3. Словник іншомовних слів за ред. О. С. Мельничука. Київ : Головна редакція української радянської енциклопедії, 1977. 665 с.

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я Демченко Крістіна Григорівна, студент(ка) II курсу магістратури, форми навчання заочної, факультету іноземної філології, спеціальність філологія, адреса електронної пошти pinkbows1718@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Формування професійної іншомовної компетентності майбутніх філологів засобами мультимедійних технологій» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) Демченко К. Г.

SUMMARY

The presented paper is dedicated to pedagogical technologies for the introduction of multimedia technologies in the process of professional foreign language competence formation of future philologists.

The object of the study is the process of forming the foreign language competence of future philologists.

The purpose of this study is to develop theoretically and substantiate scientifically content and pedagogical technology of implementation of multimedia technologies in the process of foreign language competence formation of philologists.

Observations have shown that the use of multimedia as a source of new scientific information carries greater potential than regular classes, lectures, or independent bookwork. It is worth noting that the organization of the educational process with the use of multimedia is a strong motivational basis for learning. Multimedia training programs that cause increased interest and more emotional attitude of students, have a positive impact on memorization of educational material, compensate for the lack of attention, increase the educational aspect of learning.

The described experience suggests that multimedia technologies, facilitating the rapid updating of university teaching methods, intensify the work of the teacher and students, allow correlating elements of scientific-theoretical and practical training rationally, control more successfully the assimilation of knowledge and development. The presence of experimental moments in the activity of the audience creates psychological and didactic conditions for the manifestation of independence of judgments, creative thinking develops methodological curiosity, forms an individual pedagogical position.

Keywords: *competence, professional foreign language competence, multimedia educational presentation, pedagogical technology, multimedia technologies*